

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ**

**Кафедра економіки та підприємництва
ім. професора І.М. Брюховецького**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

освітній ступінь - «Магістр»

на тему:

«ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ: ОЦІНКА ТА ПРОГНОЗУВАННЯ»

Виконала:

студентка спеціальності
051 «Економіка» ОП Економіка підприємства
Никоненко Анастасія Дмитрівна

Керівник:

Пилипенко Надія Миколаївна

доцент кафедри економіки та підприємництва

Рецензент:

Логвиненко Людмила Іванівна

Головний бухгалтер ПрАТ «Сад»

Суми – 2023

АНОТАЦІЯ

Никоненко А.Д. Інвестиційна привабливість: оцінка та прогнозування.

Кваліфікаційна робота на здобуття ОС «Магістр» за спеціальність 051 «Економіка», СНАУ, Суми. 2023 р. Рукопис.

Кваліфікаційна робота присвячена вивченню та аналізу теоретико-методологічних аспектів інвестиційної привабливості підприємств, зокрема, на прикладі ПрАТ «Сад».

У першому розділі було проаналізовано теоретичні та методологічні основи привабливості підприємства для партнерів та майбутніх акціонерів. Розглянуто теоретичні засади, що лежать в основі розуміння та визначення інвестиційної привабливості, а також методологічні підходи до її оцінки.

Другий розділ включає в себе проведення оцінки інвестиційної привабливості ПрАТ «Сад» яка включає в себе організаційно-економічну характеристику підприємства та проведення оцінки інвестиційної привабливості за різними методиками, включаючи ті, що законодавчо затверджено та розроблені вченими, такими як О. Гуторов.

У третьому розділі відповідно проведено прогнозування інвестиційної привабливості підприємства, що висвітлює застосування функції бажаності для формування комплексного показника інвестиційної привабливості, проведення прогнозування рівня інвестиційної привабливості ПрАТ «Сад» та визначення напрямків покращення цього показника.

В додатках до дипломної роботи були представлені звіти підприємства ПрАТ «Сад»: звіт із праці, витрати на виробництво продукції сільського господарства, звіт із транспорту, наявність і рух необоротних активів та амортизація, звіт про площі та валові збори сільськогосподарських культур, податок на додану вартість за окремими видами активів, кількість працівників та відпрацьований час.

Також представлені дві інтернет-статті: «Деякі аспекти оцінки інвестиційної привабливості сільськогосподарського підприємства» та «Поняття інвестиційної привабливості підприємства та підходи до її оцінки». Вони доповнюють розділ 2 та вносять ясність в оцінку привабливості підприємств.

Комплексне дослідження в роботі висвітлює не лише поточний стан інвестиційної привабливості підприємства, а й розвиває методологічний та практичний аспекти в галузі оцінки та прогнозування інвестиційної привабливості на підприємстві, що може мати практичне застосування для управлінських рішень та стратегій розвитку підприємства.

Ключові слова: інвестиційна привабливість, підприємство, функція бажаності, прогнозування.

SUMMARY

Nikonenko A.D. Investment Attractiveness: Evaluation and Forecasting.

Qualifying work for the degree of "Master" in the specialty 051 "Economics", Sumy National Agrarian University, Sumy. 2023. Manuscript.

The qualifying work is devoted to studying and analyzing the theoretical and methodological aspects of enterprises' investment attractiveness, particularly exemplified by the PJSC "Sad".

The first section analyzed the theoretical and methodological foundations of enterprise attractiveness for partners and future shareholders. The theoretical principles underlying the understanding and definition of investment attractiveness were examined, along with methodological approaches to its evaluation.

The second section involves evaluating the investment attractiveness of the PJSC "Sad," encompassing the organizational and economic characteristics of the enterprise and the assessment of investment attractiveness using various methodologies, including those legislatively approved and developed by scholars such as O. Gutorov.

The third section accordingly conducts a forecast of the enterprise's investment attractiveness, highlighting the application of the desirability function to form a comprehensive indicator of investment attractiveness, forecasting the level of investment attractiveness of the PJSC "Sad," and defining directions for improving this indicator.

Appendices to the thesis included reports from the PJSC "Sad": labor report, agricultural production costs, transportation report, availability and movement of non-current assets and depreciation, reports on areas and gross yields of agricultural crops, value-added tax for specific assets, number of employees, and hours worked.

Additionally, two internet articles were presented: "Some Aspects of Evaluating the Investment Attractiveness of an Agricultural Enterprise" and "Concept of Enterprise Investment Attractiveness and Approaches to its Evaluation." They complement Section 2 and provide clarity in evaluating enterprise attractiveness.

The comprehensive study in this work not only illuminates the current state of enterprise investment attractiveness but also develops methodological and practical aspects in the field of evaluating and forecasting investment attractiveness within the enterprise, which can have practical applications for managerial decisions and enterprise development strategies.

Keywords: investment attractiveness, enterprise, desirability function, forecasting."

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО – МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	10
РОЗДІЛ 2 ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПРАТ «САД».....	20
2.1 Організаційно-економічна характеристика ПрАТ «Сад».....	20
2.2 Оцінка інвестиційної привабливості на основі законодавчо затвердженої методики	27
2.3 Оцінка інвестиційної привабливості за методикою О.Гуторова.....	39
РОЗДІЛ 3 ПРОГНОЗУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	49
3.1 Використання функції бажаності для формування комплексного показника інвестиційної привабливості підприємства.....	49
3.2 Прогнозування рівня інвестиційної привабливості ПрАТ «Сад».....	55
3.3 Напрямки покращення стану інвестиційної привабливості підприємства	65
ВИСНОВКИ.....	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	83
ДОДАТКИ.....	88

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В умовах постійно змінних економічних явищ і процесів, регулярних коливань на внутрішньому та зовнішньому ринках, найбільш гострою є проблема ефективного вкладення та використання капіталу з метою отримання позитивного економічного ефекту під час інвестування.

Ефективність інвестиційної діяльності досягається при прийнятті дієвих та раціональних інвестиційних рішень, об'єктивному плануванні та прогнозуванні їх результатів. Для будь-якого інвестора важливо грамотно розподіляти свої інвестиційні ресурси, оскільки необдумані та необґрунтовані рішення можуть призвести до серйозних втрат. Ускладнення економічних процесів, глобалізація економічних відносин призводять до того, що розробка планів та прогнозів без урахування факторів ризику та невизначеності втрачає практичний зміст.

Управління ризиком в свою чергу є успіхом інвестора, він більшою мірою залежить від роботи над ризиком. А головний ризик для інвестора – це незворотність вкладених коштів. Хоча інвестиційна діяльність завжди здійснюється в умовах невизначеності і нерідко рішення приймаються на інтуїтивній логічній основі, проте вони повинні підкріплюватися економічним розрахунком. Необхідною умовою для цього є розробка та використання надійних методів та інструментів економічної оцінки інвестиційної привабливості об'єкта інвестування. У зв'язку з цим економічна наука розробила на вирішення цього завдання самостійну методологію. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства є найбільш відповідальним етапом прийняття інвестиційного рішення, від результатів якого значною мірою залежить рівень реалізації мети інвестування. У свою чергу, об'єктивність і достовірність отриманих результатів багато в чому зумовлені методами аналізу, що використовуються.

Існуючі нині підходи мають низку недоліків як у частині використовуваної бази аналізу ефективності, так і у відношенні об'єктів оцінювання, якими нерідко є лише інвестиційні процеси, а не зміни, що відбуваються у організації загалом. Вони сфокусовані на аналізі великої кількості розрізнених показників, що

створюють складність у їх розрахунку та узагальненні. При цьому поза увагою залишається той факт, що при оцінці інвестиційної привабливості не потрібно спиратися лише на оцінку економічного стану підприємства. Отже, питання щодо методів оцінки інвестиційної привабливості підприємства потребують удосконалення та розвитку.

Аналіз останніх досліджень і даних. Наукова думка щодо визначення інвестицій мала постійний рух, і згодом авторами застосовувалися спроби їх видозмінити з метою дати максимально точне та повне пояснення. Теоретичним дослідженням проблем, пов'язаних з економічною оцінкою інвестиційної привабливості, присвячено значну кількість праць вітчизняних та зарубіжних авторів. Основу дослідження склали праці вчених у таких напрямках: важливість інвестицій (Саєнко О.П.[18], Ткачук І. І., Спіцина Ю. Г. [24], Кулик А.М., Корецька О.В. [10] та ін.); інвестиційна привабливість на макроекономічному рівні (Гуткевич С. О., Пулій О. В.[2], Сорока Л.М., Щоголев М.С. [22]); інвестиційна політика (Соколова Л. В., Верясова Г. М., Колісник О. В. [20] та ін.); інвестиційна привабливість на мікроекономічному рівні (Косенко О.П., Перерва П.Г., Майстро Д.С. [8] та ін.); фактори, що впливають на інвестиційну привабливість підприємства (Ігнатюк В. В., Гончар Т. М., Малахова Ю. А.[6] Роганова Г.О. [17] та ін.); методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства (Оболадзе А.Н., Нечаєва І.А. [13], Стеблюк Н. Ф., Опаренко В. В. [19], Кривов'язюк І.В. [9], Єпіфанова І. Ю., Гладка Д. О. [3] та ін.). Проте наявність низки досліджень по темі, що розглядається, не виключає необхідності подальшого розвитку її теоретичних і методичних положень, узагальнення практичного досвіду, що є в зазначеній області.

Метою кваліфікаційної роботи є розвиток теоретико-методичних засад оцінки інвестиційної привабливості підприємства.

Для досягнення зазначеної мети в роботі було поставлено та вирішено такі **завдання**:

- вивчити та узагальнити теоретичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості;

- провести аналіз існуючих методик оцінки інвестиційної привабливості підприємства;
- розробити та апробувати методичний підхід до оцінки інвестиційної привабливості підприємства.

Методи дослідження, які були використані для розв'язання поставлених завдань: системний аналіз, порівняння, класифікація, статистичні методи, метод візуалізації даних, синтез. Теоретико-методичною базою вирішення поставлених завдань є праці вітчизняних та зарубіжних авторів з оцінки інвестиційної привабливості.

Об'єктом дослідження є інвестиційна привабливість підприємства.

Предметом дослідження є організаційно-економічні відносини, що виникають у процесі оцінки інвестиційної привабливості підприємства.

Наукова новизна. Запропоновано методику оцінки інвестиційної привабливості підприємства на базі показників, що характеризують науково-дослідний, виробничо-технічний та фінансовий потенціал підприємства, що дозволить підвищити точність, об'єктивність, повноту отриманої інформації при оцінці, а також забезпечить інвестору вибір найпривабливішого об'єкта для інвестування.

Практичне значення одержаних результатів. Пропозиції щодо покращення стану інвестиційної привабливості підприємства взяті до уваги та використовуються спеціалістами ПрАТ «Сад» Охтирського району Сумської області.

Апробація результатів дослідження і публікації. Основні положення і результати наукової роботи були оприлюднені та опубліковані:

1. Никоненко А.Д. Деякі аспекти оцінки інвестиційної привабливості сільськогосподарського підприємства. *Інтернет конференція «Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення (випуск 82) (9-10.11.2023)»*. 2023. URL: <http://www.konferenciaonline.org.ua/ua/article/id-1450/>

2. Никоненко А.Д. Поняття інвестиційної привабливості підприємства та підходи до її оцінки. *Інтернет конференція «Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення (випуск 74) (06-07.02.2023)»*. 2023. URL: <http://www.konferenciaonline.org.ua/ua/article/id-977/>

Особистий внесок автора. Усі дослідження, які були виконані за темою кваліфікаційної роботи, а саме огляд наукових літературних джерел, збирання та аналіз необхідної інформації, отримані висновки та зроблені пропозиції, виконані особисто авторкою.

Обсяг і структура роботи. Подана робота складається із вступу, трьох основних розділів, висновків, бібліографічного списку та додатків. У роботі міститься 14 малюнків, 32 таблиці, 26 джерел та додатки. Загальний обсяг роботи – 78 сторінок

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО – МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В наш час особливо важливим стає вирішення проблеми мобілізації та ефективного використання інвестицій для успішної діяльності підприємств. Інвестиційна привабливість стає необхідною складовою для підприємницької діяльності різних суб'єктів господарювання, охоплюючи виробничий, інноваційний, ринковий, маркетинговий та інші аспекти.

За сучасними поглядами, результати вкладення коштів повинні призводити до збільшення вартості підприємства та інших ключових показників ефективності при ефективному управлінні, незалежно від обраного методу інвестування. Стабільна конкурентоспроможність будь-якого сучасного підприємства стає можливою тільки за умови його модернізації, активного розширення діяльності та використання новітніх технологій як у виробництві, так і в управлінні. Для здійснення цих заходів важливим є пошук доступних та ефективних джерел додаткових фінансових ресурсів, таких як інвестиції. [5].

Інвестиції охоплюють всі різновиди матеріальних і нематеріальних активів, які вкладаються у підприємницькі та інші види діяльності з метою забезпечення прибутку (доходу) та/або досягнення соціального та екологічного ефекту[15].

Існує декілька підходів та поглядів на трактування інвестицій підприємства. Ось кілька основних підходів:

Фінансовий підхід: Згідно з фінансовим підходом, інвестиції підприємства розглядаються як фінансові ресурси, вкладені в активи або проекти з метою забезпечення доходу та зростання вартості компанії. Цей підхід акцентує увагу на фінансових критеріях, таких як витрати, дохідність, ризики та вартість капіталу.

Економічний підхід: Економічний підхід розглядає інвестиції підприємства як капітальні вкладення, спрямовані на створення нових виробничих потужностей, розвиток технологій, покращення ефективності виробництва та забезпечення

конкурентоспроможності. Основний акцент у цьому підході робиться на зростанні виробництва, розширенні ринкових можливостей та підвищенні продуктивності.

Стратегічний підхід: Згідно зі стратегічним підходом, інвестиції підприємства є важливою складовою стратегії компанії. Інвестиції спрямовані на досягнення стратегічних цілей, таких як розширення ринків, диверсифікація бізнесу, зайнятість конкурентної позиції тощо. У цьому підході велика увага приділяється довгостроковому плануванню, аналізу ризиків та визначенню оптимальної стратегії розвитку.

Інноваційний підхід: Інноваційний підхід розглядає інвестиції підприємства як вкладення в дослідження та розробки нових технологій, продуктів або процесів з метою створення конкурентних переваг та забезпечення зростання. Інновації є основою для підвищення ефективності, розвитку нових ринків та залучення інвесторів[3].

Ці підходи можуть співіснувати і використовуватися в різних комбінаціях в залежності від конкретного контексту та цілей підприємства.

Інвестиціями можуть бути власні кошти підприємства, або залучені фінансові ресурси. Важливо, щоб власних коштів було більше ніж залучених. Це забезпечить фінансову стабільність та незалежність.

Вкладення можуть класифікуватися залежно від типу робіт, що проводяться, призначення їх застосування, за характером відтворення [10].

Управління інвестиціями на підприємстві – це одна з сфер діяльності, виконувана спеціально підготовленими кадрами. Для інвестицій встановлюються цілі. Вони можуть піти на споживання або заощадження. Як правило, на підприємстві частина коштів відправляється в резервний фонд, необхідний для вирішення проблем, що виникають. Вкладення залежить від очікуваної норми прибутку, оскільки підприємець розраховує певний дохід. Що можливість отримати дохід, то привабливіше інвестиції [4].

Інвестиція буде ефективною, якщо норма прибутку покриє не тільки вкладення, а й відсотки по них. Також при інвестуванні враховуються темпи інфляції, які впливають на знецінення грошей.

Підприємство здійснює два типи інвестицій: Прямі інвестиції передбачають безпосередню участь підприємця у виборі інвестиційних проектів. Непрямі інвестиції опосередковані іншими особами. Тобто підприємство може залучати брокерів або експертів з прямих інвестицій[21].

Сьогодні в економічній літературі є величезна кількість праць вітчизняних та зарубіжних авторів відносно поняття інвестиційної привабливості підприємства, але єдиної думки у розумінні цього визначення немає, що суттєво ускладнює вивчення його сутності.

Таким чином, поняття інвестиційної привабливості інтерпретується по-різному залежно від рівня значимості кожного окремо взятого чинника чи показника конкретного автора. При цьому недостатньо уваги приділяється взаємодії потенційних інвесторів та об'єктів, які залучають інвестиції – даний аспект не відображено в жодному розглянутому підході, незважаючи на те, що інвестор бере безпосередню участь у формуванні ринкової вартості підприємства. Також сучасні підходи до трактування сутності інвестиційної привабливості не враховують ступінь гармонізації інтересів інвестора та підприємства-реципієнта. Цей аспект також є важливим для формування інвестиційно-привабливого образу суб'єкта господарювання.

Отже, найбільш доцільним та коректним буде таке визначення: інвестиційна привабливість – сукупність факторів та характеристик, що відображають актуальне фінансове становище господарюючого суб'єкта і впливають на прийняття інвестором рішення про безпосередню участь у капіталі організації в умовах збігу економічних інтересів.

В загальному можна констатувати, що трактування поняття «інвестиційна привабливість підприємства» дуже різноманітні та різнопланові. Однак жодне з визначень, не можна назвати досить повним та вірним. У зв'язку з цим виникає потреба уточнити визначення інвестиційної привабливості підприємства.

Теоретико-методологічні основи інвестиційної привабливості підприємства включають концептуальні підходи та методи дослідження, що визначають

фактори, які забезпечують привабливість підприємства для потенційних інвесторів. Основні засади включають:

Фінансові показники: фінансова стабільність і результативність підприємства, такі як дохідність, рентабельність, зростання прибутку та дивіденди, впливають на його інвестиційну привабливість. Інвестори зазвичай шукають підприємства з потенціалом для високих фінансових результатів та рентабельності[14].

Ринкова позиція: конкурентоспроможність підприємства на ринку, розмір ринку, доля ринку та потенціал росту впливають на його привабливість для інвесторів. Підприємство з високою ринковою позицією та можливістю розширення свого ринкового впливу є більш привабливим для інвестицій.

Менеджмент: кваліфікація та досвід керівного персоналу, ефективність корпоративного управління, стратегічне планування та управління ризиками впливають на інвестиційну привабливість підприємства. Інвестори оцінюють здатність менеджменту до досягнення поставлених цілей та досягнення стабільного росту[13].

Технологічні ресурси: наявність інноваційних технологій, дослідження та розвиток, інтелектуальна власність та інші технологічні ресурси можуть зробити підприємство більш привабливим для інвесторів. Високотехнологічні підприємства зазвичай мають більший потенціал для успішних інвестицій.

Правове середовище: стабільність правового середовища, належна інтелектуальна власність, захист прав інвесторів та належні правила бізнесу впливають на інвестиційну привабливість підприємства. Інвестори шукають підприємства, що працюють в сприятливих правових умовах, які забезпечують їхні інвестиції[1].

Ці фактори взаємодіють і впливають на інвестиційну привабливість підприємства. Важливо також зазначити, що привабливість може залежати від конкретного інвестора і його стратегічних цілей. Оцінка привабливості інвестицій для підприємства включає складний процес, що передбачає комплексний аналіз і оцінку різноманітних факторів, впливаючих на успішність інвестиційних зусиль.

Здійснення аналізу інвестицій, відповідно до установлених вимог щодо проведення оцінки фінансового стану підприємств, передбачає детальне дослідження фінансових показників та інших важливих аспектів, які впливають на прийняття рішень щодо інвестицій.

Основні етапи цього аналізу включають такі етапи, як збір та аналіз фінансової звітності підприємства, включаючи баланс, звіт про прибутки та збитки, звіт про зміни власного капіталу, та готовність підприємства надати інформацію про свою фінансову діяльність. Оцінка фінансових показників, таких як рентабельність, ліквідність, фінансова стабільність і інші, є необхідною для визначення фінансового стану підприємства. Аналіз ризиків, пов'язаних з інвестиційною діяльністю, таких як ризик неповернення інвестицій, ризик зміни ринкових умов і ризик недостатньої ліквідності, також входить у цей процес.

Оцінка потенційних інвестиційних можливостей підприємства, включаючи аналіз ринкових умов, конкурентоспроможності, потенціалу зростання і інших факторів, є також важливою частиною аналізу. На основі проведеного аналізу формуються рекомендації для прийняття обґрунтованих рішень щодо інвестиційної стратегії підприємства[16].

Цей аналіз сприяє визначенню фінансової стабільності, ефективності та ризиків, пов'язаних з інвестиціями, і становить підставу для прийняття обґрунтованих рішень щодо інвестиційної стратегії підприємства. Оцінка привабливості інвестицій для підприємства може бути проведена різними методами та підходами, існують різні способи її визначення.

Фінансовий аналіз: цей підхід включає оцінку фінансових показників підприємства, таких як рентабельність, ліквідність, заборгованість, структура капіталу тощо. Це дозволяє інвесторам оцінити фінансову стійкість та потенціал доходності підприємства.

Аналіз ринку та конкурентоспроможності: дослідження ринку та аналіз конкурентного середовища допомагають визначити позицію підприємства на ринку, потенціал росту та можливості для конкурентної переваги. Це включає

аналіз ринкових тенденцій, споживчого попиту, позиції конкурентів та потенційного ринкового впливу.

Аналіз стратегії та управління: оцінка стратегії розвитку та якості управління підприємством важлива для визначення його потенціалу привабливості для інвесторів. Це включає аналіз бізнес-моделі, стратегічного планування, ризик-менеджменту та команди управління.

Технічний аналіз: в деяких випадках, особливо в промисловості, важливим є оцінка технічного стану підприємства, наявність сучасного обладнання та технологій, можливостей для інноваційного розвитку та технічного переваги над конкурентами.

Аналіз ризиків: оцінка ризиків пов'язаних з інвестуванням в підприємство є важливим аспектом оцінки його привабливості. Це включає аналіз фінансових, ринкових, операційних, правових та репутаційних ризиків, їх вагомості та можливих наслідків.

Ці методи можуть застосовуватися окремо або в комбінації, залежно від конкретної ситуації та потреб інвесторів.

Визначимо, що робить організацію привабливою для інвестування. Те, як організація управляє своїми грошима, багато говорить про те, як вона протистоятиме фондовому ринку. Важливо розуміти, як компанія реагує на глобальні зміни чи несподівані події. Ось кілька питань, які варто поставити:

- Чи зростає бізнес останніми роками чи тільки падає?
- Чи витрачає вона багато капіталу марно, чи використовує розумно?
- Якщо організація втрачає гроші, чи попереду є ознаки кращого майбутнього? Чи займатиме він, щоб стимулювати зростання? Випустити нові акції?
- Якщо організація має достатньо коштів (або поточних активів) для покриття в короткостроковій перспективі боргів? Якщо організації не вистачає грошей, це може бути застережливим фактором.
- Як компанія планує сплатити борг?

Інвестиційна діяльність підприємства багато в чому залежить від довгострокових цілей його розвитку, тому воно повинне відповідати розробленій інвестиційній політиці, яка формується у вигляді самостійного блоку загальної економічної стратегії підприємства[24].

Важливо! Згодом потрібно буде регулярно аналізувати роботу, щоб виявляти та усувати слабкі місця інвестиційної політики.

Метою інвестиційної політики підприємства є підтримання його нормальної діяльності у складних економічних умовах, забезпечення високих темпів його розвитку, досягнення фінансової стійкості та збільшення його ринкової вартості. Процес формування інвестиційної політики представлений на рисунку 1.1.

Рисунок 1.1 – Формування інвестиційної політики підприємства

Джерело: сформовано автором на основі джерела [18]

Саме реалізація такої стратегії розвитку потрібна для успішного ведення господарської діяльності, тим більше з огляду на проблемні положення, що існують у всіх сферах на сьогоднішній день [4].

Можна виділити такі етапи розробки загальної інвестиційної політики підприємства:

- аналіз інвестиційної діяльності підприємства у ретроспективі (у попередньому періоді) з метою всебічної оцінки внутрішнього інвестиційного потенціалу підприємства та ефективності його інвестиційної діяльності шляхом дослідження загального її обсягу, співвідношення окремих її напрямків, рівня диверсифікації тощо;

- аналіз зовнішнього інвестиційного середовища, що включає вивчення правових умов провадження інвестиційної діяльності, кон'юнктури інвестиційного ринку, а також здійснення прогнозів кон'юнктури ринку за допомогою стратегічного, технічного та фундаментального аналізів;

- облік в інвестиційній політиці стратегічних цілей розвитку підприємства, що передбачає визначення цілей корпоративної та фінансової стратегій підприємства, що потребують інвестиційної підтримки;

- обґрунтування та вибір типу інвестиційної політики, що враховує цілі вкладення фінансових ресурсів та інвестиційний ризик (залежно від ризикових переваг виділяють консервативну, помірну та агресивну політики);

- безпосереднє формування інвестиційної політики за основними напрямками вкладення коштів, а саме визначення структури інвестицій з урахуванням особливостей діяльності підприємства (функціональної спрямованості, стадії життєвого циклу, розміру) та зовнішнього середовища (прогнозованої ставки відсотка та інфляції тощо);

- формування інвестиційної політики підприємства у галузевому та регіональному розрізах;

- взаємопов'язок та узгодженість основних напрямів інвестиційної політики підприємства.

Продумана, грамотно розроблена інвестиційна діяльність підприємства допомагає власнику отримувати додаткові кошти задля досягнення своєї мети [22].

До речі, організація може вкладати свої гроші в якісь проекти, якщо знає, що її інвестиції не лише окупляться, а й збільшаться, адже інвестування — це

довгострокове вкладення коштів. Отже, користь, яку інвестор отримуватиме завдяки інвестуванню (в даному випадку йдеться про приріст капіталу), має як мінімум компенсувати те, що ці кошти не використовуються в поточному періоді, а як максимум — ще й окупатиме ризик.

Всі фактори, що впливають на інвестиційну привабливість, поділяють також на внутрішні та зовнішні.

Внутрішні чинники залежить від діяльності господарюючого суб'єкта, тобто це чинники, на які він може вплинути. До них відносяться: система керування підприємством; номенклатура продукції, що випускається; фінансовий стан підприємства; диверсифікація виробництва; ступінь використання інноваційних рішень у технології виробництва; ступінь відкритості компанії, повнота та достовірність розкриття інформації у звітності; корпоративна соціальна відповідальність організації та інші [18].

Зовнішні чинники залежить від господарюючого суб'єкта. До них можна віднести: політичне та внутрішньоекономічне середовище, економічні особливості галузі, економічний потенціал регіону, систему законодавчих норм та ін.

Також фактори, що впливають на інвестиційну привабливість підприємства, поділяють на внутрішні та зовнішні. До зовнішніх факторів він відносить інвестиційну привабливість країни, інвестиційну привабливість регіону та інвестиційну привабливість галузі. До внутрішніх чинників — фінансове становище, виробничі чинники, якість менеджменту, інвестиційну та інноваційну діяльність, ринкову стійкість, юридичні чинники [4].

Узагальнивши представлені системи чинників, які впливають на інвестиційну привабливість підприємства, можна назвати найбільш значні групи чинників і побудувати таку систему (рисунку 1.2).

До найбільш інвестиційно-привабливих підприємства відносять фірми, які знаходяться на першій стадії розвитку, стадії дитинства та юності. Стадія зрілості також передбачає ситуації, коли підприємство може потребувати інвестування, і може повною мірою його одержати. Серед таких ситуацій — становище на початкових стадіях зрілості, або ж, на пізній зрілості, при цьому обсяг інвестицій,

що надходять, залежить від таких факторів, як швидкість окупності підприємства. Наприклад, інвестор вкладає кошти на нетривалий час у переобладнання та модернізацію підприємства, або інвестиції пов'язані з очікувано високою динамікою зростання чи перспективами у сфері маркетингу.

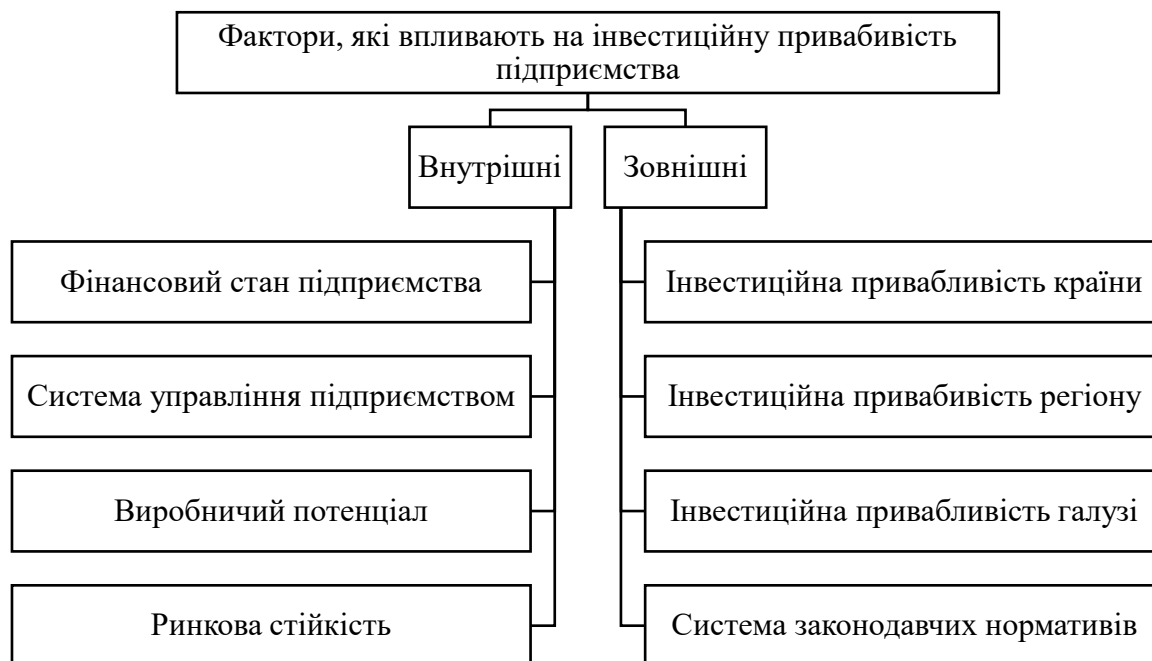

Рисунок 1.2 – Система факторів, що впливають на інвестиційну привабливість підприємства

Джерело: сформовано автором на основі власних досліджень

В даний час оцінка інвестиційної привабливості підприємства є дуже актуальним завданням для української економіки.

Інвестиції дають підприємствам більше можливостей для розвитку та зростання, також вони необхідні за умов обмеженості чи навіть відсутності ресурсів у підприємства. Однак інвестори зацікавлені, насамперед у тому, щоб повернути спочатку вкладені кошти, примножити їх і отримати прибуток, тобто в окупності вкладень.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПРАТ «САД»

2.1 Організаційно-економічна характеристика ПрАТ «Сад»

Повна назва: Приватне акціонерне товариство «Сад»

Ідентифікаційний код юридичної особи: 00414701

Місцезнаходження: 42763, Сумська обл., Охтирський р-н, с. Високе, Харківська, б. 28

Міжміський код, телефон та факс: (05446) 2-30-80, (05446) 4-29-14

Адреса електронної пошти: pratsad@emitent.net.ua

Приватне акціонерне товариство «Сад» було засноване 28 березня 1995 року на базі плодородсадницького сільськогосподарського підприємства «Охтирське», створеного після приватизації в 1993 році плодородсадницького радгоспу «Охтирський», існуючого з довоєнних часів.

Товариство є технологічно самостійним підприємством із закритим циклом виробництва, не має відокремлених структурних підрозділів. ПрАТ «Сад» здійснює свою економічну діяльність на території Височанської територіальної громади.

Керівником ПрАТ «Сад» є Сугак Олексій Вікторович, а засновником – Сугак Віктор Васильович. Мета діяльності Товариства, відповідно до його Статуту, полягає в виробництві, переробці і реалізації товарної сільськогосподарської продукції, а також здійсненні інших видів господарської діяльності для задоволення потреб Господарства та отримання прибутку на основі раціонального використання землі, природних ресурсів і виробничо-ресурсного потенціалу.

Предметом діяльності Товариства є організація виробництва товарної продукції, зокрема рослинництва та тваринництва, заготівля, переробка, зберігання, транспортування і реалізація сільськогосподарської продукції, а також

надання різноманітних послуг в сфері сільськогосподарської та інших видів діяльності.

ПрАТ «Сад» також здійснює оптову і роздрібну торгівлю власною продукцією та придбаними товарами через власні бази, магазини, кафе, бари, ресторани та орендовані приміщення, надає послуги у сфері обробітку землі, технічного обслуговування автомобілів та інші види діяльності. Крім того, Товариство займається вирощуванням, переробкою та реалізацією лікарських рослин, а також ветеринарними послугами та розробкою технологій по переробці сировини і відходів.

ПрАТ «Сад» веде також рекламну, видавничу, торгівельно-посередницьку та науково-дослідницьку роботу, а також займається будівництвом, транспортними послугами, маркетингом і зовнішньоекономічною діяльністю в рамках вище зазначених видів діяльності.

Товариство, яке функціонує згідно з законодавством України, отримує права та обов'язки юридичної особи від моменту своєї реєстрації відповідно до чинного законодавства. У Товариства існують власні основні та оборотні фонди, самостійний баланс, а також рахунки в банківських установах, штампи, кругла печатка, бланки, товарний знак, емблема, логотип та інші необхідні реквізити.

Товариство має право володіти, користуватись та розпоряджатися своїм майном, укладати угоди, набувати, орендувати та відчужувати майно, бути учасником судових процесів та здійснювати зовнішньоекономічну діяльність відповідно до законодавства та міжнародних угод. Також Товариство може залучати працівників за трудовими угодами, визначати умови оплати праці та створювати тимчасові трудові колективи.

На сьогоднішній день сільськогосподарське підприємство «Сад» визначається як одне з найбільш передових підприємств в своєму районі та області. За допомогою сучасних технологій воно успішно вирощує зернові, технічні та овочеві культури, а також займається фруктовим, ягідним виробництвом та іншими видами діяльності. Структура підприємства включає різні напрямки, такі як рослинництво, тваринництво, крупомельне виробництво тощо.

Організаційна структура ПрАТ «Сад» передбачає поділ на підрозділи, які відповідають цілям та стратегії підприємства. Директор відповідає за оперативне управління, реалізацію стратегії та політики підприємства, взаємодію з органами влади та інші завдання, визначені Статутом.

Права та обов'язки Директора регулюються законодавством, Статутом та іншими документами. Директор має компетенцію вирішувати питання, що стосуються діяльності підприємства, крім тих, що входять до компетенції інших органів управління.

Розглянемо напрямки спеціалізації підприємства, виходячи зі структури товарної продукції, що виробляється ним, дані по якій наведені в табл.2.1.

З даних таблиці 2.1 можна констатувати, що найбільшу питому вагу в структурі товарної продукції, в нашому випадку рослинництва, в середньому за три роки займає продукція зернових культур – 37,21%. Значно менша частина припадає на кукурудзу на зерно 25,46% відповідно. Виходячи з цього можна стверджувати, що підприємство має зернову спеціалізацію з добре вираженим вирощуванням кукурудзи на зерно.

Враховуючи те, що питома вага основного виду продукції в загальній структурі рослинництва складає 37,21%, можна констатувати, що господарство має середній рівень спеціалізації.

Низьку частку в структурі товарної продукції в цілому по підприємству за 2022 рік займає реалізація овочевих культур в рослинництві – 0,47%.

Слід зауважити, що протягом періоду аналізу розташування основних та допоміжних галузей виявилось не оптимальним. Відповідно до цього, побічна продукція рослинництва не використовується як кормова база для галузі тваринництва, а продукція від переробки тваринництва використовується як органічні добрива для галузі рослинництва. Таким чином, можна відзначити, що спеціалізація, що фактично виникла на підприємстві, відповідає запланованим та природно-кліматичним умовам розвитку лісостепової зони.

Таблиця 2.1- Обсяг і структура товарної продукції

Назва галузі та видів продукції	2018 р.		2019 р.		2020 р.		2021 р.		2022р.		В середньому за 3 роки	
	Дохід (виручка від реалізації) тис. грн.	питома вага, %	Дохід (виручка від реалізації) тис. грн.	питома вага, %	Дохід (виручка від реалізації) тис. грн.	питома вага, %	Дохід (виручка від реалізації) тис. грн.	питома вага, %	Дохід (виручка від реалізації) тис. грн.	питома вага, %	Дохід (виручка від реалізації) тис. грн.	питома вага, %
Зернові і зернобобові	57123,49	37,29	45698,79	37,29	71404,36	37,29	101483,87	43,23	31052,60	25,37	61352,62	37,21
пшениця	9611,20	6,27	7688,96	6,27	12014,01	6,27	15661,94	6,67	0,00	0,00	8995,22	5,46
кукурудза на зерно	34397,43	22,46	27517,95	22,46	42996,79	22,46	78734,62	33,54	26239,97	21,44	41977,35	25,46
ячмінь	11203,00	7,31	8962,40	7,31	14003,75	7,31	2753,70	1,17	2939,52	2,40	7972,47	4,84
просо	1333,58	0,87	1066,86	0,87	1666,97	0,87	11,13	0,00	1873,33	1,53	1190,37	0,72
горох	578,28	0,38	462,62	0,38	722,85	0,38	4322,48	1,84	0,00	0,00	1217,24	0,74
Соняшник	29605,58	19,33	23684,46	19,33	37006,97	19,33	17771,36	7,57	43576,80	35,60	30329,03	18,40
Соя	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	876,38	0,37	5354,36	4,37	1246,15	0,76
культури овочеві	43,40	0,03	34,72	0,03	54,25	0,03	0,37	0,00	572,98	0,47	141,14	0,09
Культури плодові	1937,91	1,27	1550,32	1,27	2422,38	1,27	1989,31	0,85	1961,98	1,60	1972,38	1,20
ВРХ	666,06	0,43	532,85	0,43	832,58	0,43	1979,71	0,84	0,00	0,00	802,24	0,49
молоко	6668,65	4,35	5334,92	4,35	8335,81	4,35	9152,85	3,90	8836,45	7,22	7665,73	4,65
Всього по підприємств та послуги	153168,57	100,0	122534,86	100,00	191460,72	100,0	234737,7	100,0	122407,99	100,0	164861,97	100,00

Джерело: складено автором на основі розрахунків

У цій зоні існують сприятливі умови для виробництва основних видів продукції. Таким чином, можна вважати спеціалізацію обґрунтованою.

Зазначимо, що земля виступає як основний засіб виробництва у сільському господарстві.

Таблиця 2.2 . Склад і структура земельних угідь

Види угідь	2018р.		2019р.		2020р.		2021р.		2022р.		Відхилення (+,-) 2022р до 2018р.	
	Площа, га	Питома вага, %	Площа, га	Питома вага, %	Площа, га	Питома вага, %	Площа, га	Питома вага, %	Площа, га	Питома вага, %	Площа, га	Питома вага, %
Загальна земельна площа	2757,6	100,0	2814,4	100,0	4345,5	100,0	4232,6	100,0	4437,0	100,0	1679,4	0,0
Всього с.-г. угідь	2714,8	98,4	2667,7	94,8	4245,5	97,7	4232,6	100,0	4437,0	100,0	1722,2	1,6
в т.ч. – рілля	2714,8	98,4	2667,7	94,8	3988,3	91,8	3832,2	90,5	4037,6	91,0	1322,8	-7,4
- сінокоси	42,8	1,6	146,7	5,2	160,6	3,7	148,5	3,5	135,9	3,1	93,1	1,5
- пасовища	0,0	0,0	0,0	0,0	96,6	2,2	107,0	2,5	32,0	0,7	32,0	0,7
багаторічні насадження	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	144,8	3,4	231,5	5,2	231,5	5,2
Рівень розораності	0	100,0	0	100,0	-	93,9	-	90,5	-	91	-2,9	-

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Розрахунки показали, що сільськогосподарські угіддя протягом аналізованого періоду зросли на 1722,2 га, що у відсотковому співвідношенні 1,6 %. Земельні фонди підприємства на протязі п'яти років складаються в більшій мірі з ріллі про, що свідчить питома вага ріллі – 91%. Говорячи про площу сінокосів та пасовищ то вона протягом аналізованого періоду збільшилась на 93,1 га та 32,0 га відповідно. Площа багаторічних насаджень зросла на 231,5 га. Рівень розораності за аналізований період знизився і складає в 2022 році 91%. Тому можна

констатувати, що підприємство має можливість введення сільськогосподарських земель в оборот і в подальшому.

Далі розглянемо забезпеченість підприємства основними виробничими фондами та ефективність їх використання в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 - Забезпеченість підприємства основними виробничими фондами та ефективність їх використання

Показники	2018 р.	2019 р.	2020р.	2021р.	2022р.	Відхилення (%) 2022р до 2018р.
1.Середньорічна вартість основних виробничих фондів, тис. грн.	8676,9	22084,6	14282,9	22972,5	18345,7	211,4
2. Фондозабезпеченість на 1 га, тис. грн.	3,2	8,3	336,4	542,8	413,5	12920,9
3. Фондоозброєність, тис. грн.	78,1	234,1	72,5	120,9	99,2	127,0
4. Фондовіддача	1,3	0,8	0,6	1,1	0,7	50,8
5. Фондоємність	0,7	1,3	1,6	0,9	1,5	222,1
6. Вироблено валової продукції в співставних цінах на 1-го середньорічного працівника, тис. грн.	115,1	171,9	114,2	106,5	150,0	130,3

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Розрахунки вказують, що у 2022 році середньорічна вартість основних виробничих фондів зросла на 9668,8 тис. грн, що становить 111,4% порівняно з 2018 роком. Фондозабезпеченість на 1 гектар у 2022 році збільшилась на 410,3 тис. грн через розширення сільськогосподарських угідь, вказуючи на достатній рівень забезпеченості фондів підприємства. Збільшення вартості основних виробничих фондів призвело до зростання фондоозброєність ОВФ на 21,1 тис. грн у 2022 році порівняно з 2018 роком.

Фондовіддача в 2022 році зменшилась на 0,6, тоді як фондоємність зросла на 0,08. Це свідчить про те, що головним чином вплив на зменшення фондовіддачі має валова продукція. Ця тенденція є позитивною і свідчить про підвищення рівня використання основних виробничих фондів на підприємстві.

Як відомо, кожне підприємство намагається збільшити вихід продукції при одночасному зменшенні витрат на одиницю, тому розглянемо, як ефективно працює підприємство.(табл. 2.4)

Таблиця 2.4 . Основні економічні показники діяльності підприємства

Показники	2018 р.	2019 р.	2020р.	2021р.	2022р.	Відхилення, %
Валова продукція	12771,2	16155,7	22489,6	20242,4	27750,7	217,3
* на 100 га с.-г.угідь тис.грн.	470,4	605,7	529,7	478,2	625,4	133,0
* на 1 працівника тис.грн	115,0	171,9	114,2	106,5	150,0	130,4
* на 100 грн. ОВФ, тис.грн.	150,3	182,3	157,5	88,1	151,3	100,7
* на 1 л.год прям.витр.праці.грн	6,4	6,6	13,6	11,5	14,2	221,9
Товарна продукція	64944,1	121105,2	53661,0	37550,0	78638,0	121,1
* на 100 га с.-г.угідь тис.грн.	2392,2	4539,7	1264,0	887,2	1772,3	74,1
* на 1 працівника тис.грн.	585,0	1288,4	272,4	197,6	425,1	72,7
Валовий прибуток	29347,6	29480,8	56832,0	14984,0	27173,0	92,6
* на 100 га с.-г. угідь тис. грн.	1080,1	1105,1	1338,6	354,0	612,4	56,7
* на 1 працівника тис. грн.	264,3	313,6	288,5	78,9	146,9	55,6
Чистий прибуток	15102,1	17850,4	42739,0	6349,0	13225,0	87,6
* на 100 га с.-г. угідь тис. грн.	556,2	669,1	1006,7	150,0	298,1	53,6
* на 1 працівника тис. грн.	136,0	189,9	216,9	33,4	71,5	52,6
Рівень рентабельності (+) збитковості (-), %	35,8	19,6	96,2	17,8	14,4	-21,4 п.в.

Джерело: складено автором на основі джерела

Проаналізувавши дану таблицю, можна зробити висновок, що рівень рентабельності підприємства зменшився на 21,4 п.в.. Дані показали, що валова продукція в порівняних цінах 2022 році порівняно з 2018 роком збільшилась на 14979,5 тис.грн. Можна сказати що, можливою причиною цього стали природні кліматичні умови які сприяли збору вирощуваних культур підприємства. Обсяг товарної продукції на підприємстві 2022 році порівняно з 2018 роком збільшився на 13693,9 грн.

Валовий прибуток підприємства в 2022 році порівняно з 2018 роком зменшився на 2174,6 тис грн, причиною цього стало зменшення чистого прибутку в 2022 році.

Чистий прибуток підприємства в 2022 році порівняно з 2018 роком зменшився на 1877,1 тис.грн, це відбулося за рахунок зростання обсягів собівартості.

Таким чином провівши детальну діагностику діяльності підприємства можна констатувати, що підприємство працює менш ефективно, але йому потрібно розробити план дій щодо підвищення рентабельності всього підприємства.

2.2 Оцінка інвестиційної привабливості на основі законодавчо затвердженої методики

В Україні не існує єдиної, всенародно визнаної та законодавчо схваленої методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства. Проте Агентство з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій ухвалило методику, яка ґрунтується на аналізі фінансових показників, таких як майновий стан, ліквідність, фінансова стійкість, ділова активність, прибутковість, стан і ефективність використання землі в умовах ринку.

Давайте розглянемо аспекти майнового стану підприємства. Його можна оцінити за використанням коштів (активів) та джерела їх формування (пасиву). Баланс підприємства служить джерелом інформації про стан активів. Для аналізу активів підприємства можна використовувати фінансові коефіцієнти, такі як коефіцієнт вибуття, що вказує на зменшення вартості основних фондів від обороту підприємства до загальної їх кількості, та коефіцієнт оновлення, який відображає вартість основних фондів, прикріплених до обороту підприємства, у загальній кількості основних фондів на підприємстві.

Розглянемо потрібні показники в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5. – Показники стану та ефективності використання майна

Показник	Розрахунок	Колонки балансу, або формула розрахунку
Коефіцієнт зносу	Зо/Фк	1012/1011
Коефіцієнт оновлення ОЗ	Фв/Фк	Річний звіт за Міжнародною системою фінансової звітності/1011
Коефіцієнт вибуття ОЗ	Фу/Фк	Річний звіт за Міжнародною системою фінансової звітності/1011

Джерело: складено автором

Можемо розрахувати вищеперераховані показники в таблиці 2.6:

Таблиця 2.6. – Аналіз майнового стану підприємства

Показники	2018 р.	2019 р.	2020	2021	2022	Відхилення 2022р в % до 2018р.
1. Наявність на початок року, тис.грн.	78150,0	92741,0	117877,0	118778,0	119316,0	41166,0
2. Надходження (введення в дію нових засобів), тис.грн.	16142,0	38493,0	1258,0	807,0	2527,0	-13615,0
3. Вибуття (ліквідовано основних засобів), тис. грн.	1551,0	13357,0	357,0	269,0	807,0	-744,0
4. Наявність на кінець року, тис. грн.	92741,0	117877,0	118778,0	119316,0	121036,0	28295,0
5. Річний приріст (+) або скорочення (-), тис. грн.	14591,0	25136,0	901,0	538,0	1720,0	-12871,0
6. Сума зносу, тис. грн.:	*	*	*	*	*	*
на початок року	31363,0	40893,0	19622,0	20239,0	22773,0	-8590,0
на кінець року	40893,0	50770,0	20239,0	22773,0	24895,0	-15998,0
7. Показники, %:	*	*	*	*	*	*
оновлення фондів	17,4	32,7	1,1	0,7	2,1	-15,3
вибуття фондів	2,0	14,4	0,3	0,2	0,7	-1,3
зносу на початок року	40,1	44,1	16,6	17,0	19,1	-21,0
зносу на кінець року	44,1	43,1	17,0	19,1	20,6	-23,5
придатності на початок року	59,9	55,9	83,4	83,0	80,9	21,0
придатності на кінець року	55,9	56,9	83,0	80,9	79,4	23,5

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Цікавими для нас будуть показники оновлення і вибуття. Їх динаміку можемо спостерігати на рисунку 2.3:

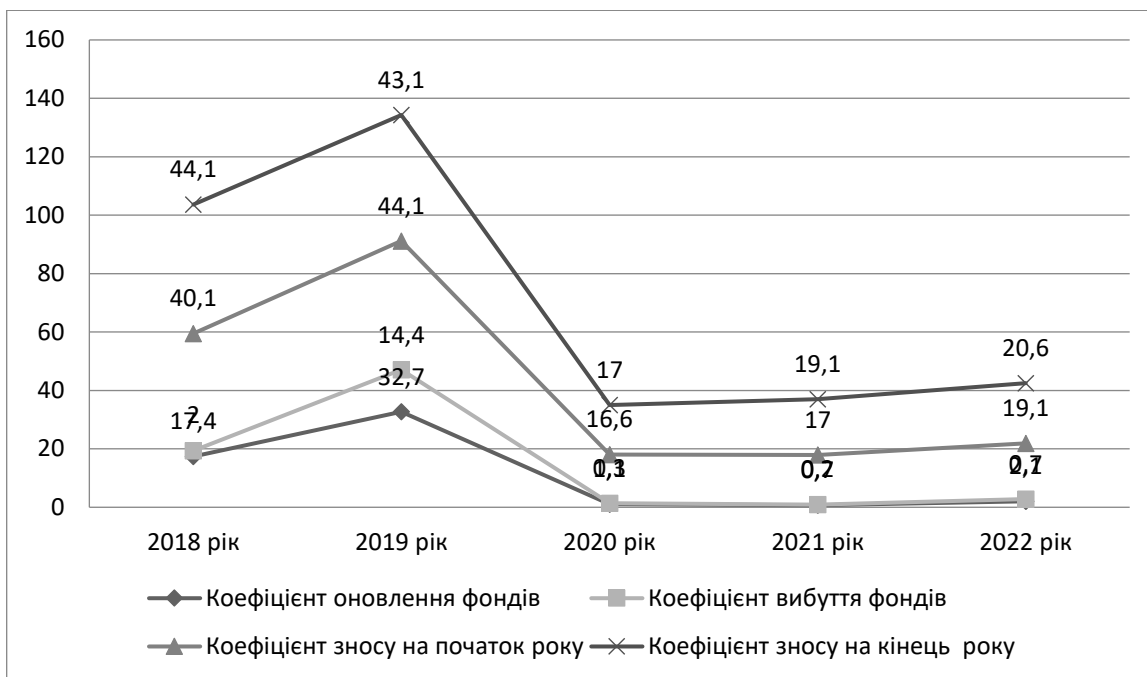

Рисунок 2.1 – Динаміка коефіцієнтів оновлення та вибуття

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Ми спостерігаємо, що тенденція не є стійкою (видимий пік у 2018 році). Коефіцієнт оновлення показує, що в 2022 році введено менше нових основних фондів, ніж у 2018 році. Вибуття внаслідок старіння й зносу в 2022 році, вказане коефіцієнтом вибуття, перевищує обсяги в 2021 та 2020 роках, але менше, ніж у 2018 та 2019 роках.

Показники рентабельності є відносними характеристиками фінансових результатів та ефективності діяльності підприємства. Це порівняльні показники фінансових результатів та ефективності, що визначають прибутковість підприємства з різних точок зору та групують його відповідно до економічного процесу та інтересів ринкових учасників.

Визначальним аспектом фінансового стану є його платоспроможність, яка визначається здатністю суб'єкта господарювання швидко виплачувати короткострокові зобов'язання. При оцінці фінансового стану важливо не плутати платоспроможність з ліквідністю активів. Цей показник розглядається як більш широкий показник якості фінансового стану, оскільки він враховує не лише здатність перетворити активи в гроші, але й забезпечити фінансову стабільність.

Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства проводиться за балансом підприємства, визначаючи характеристики джерел коштів для фірми, фінансову стійкість від зовнішніх джерел та фінансові установи.

Таблиця 2.7. – Показники платоспроможності

Показник	Нормативне значення	Формула розрахунку	Колонки балансу
Коефіцієнт автономії	0,4 – 0,6	власний капітал/сума пасивів	1495/1900
Коефіцієнт фінансування (фінансової стабільності)	0,67-1,5	Власний капітал / (Довгострокові зобов'язання + Короткострокові зобов'язання)	1495/(1595+1695)
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,7-0,9	(Власний капітал + Довгострокові зобов'язання) / Сума пасивів	(1495+1595)/1900
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами	>0,1	Власні оборотні кошти / Оборотні активи	(1495-1095)/1195
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	>0,1	Власні оборотні (обігові) кошти / Власний капітал	(1495-1095)/1495
Коефіцієнт фінансового левириджу	<0,25	Довгострокові зобов'язання/Власний капітал	1595/1495

Джерело: складено автором

Для аналізу платоспроможності підприємства використовуються такі показники:

- Коефіцієнт автономії вказує, яку частину власних активів організація може фінансувати за рахунок власних фінансових ресурсів.
- Коефіцієнт фінансування (фінансова стабільність) показує здатність компанії виконувати свої зобов'язання в середньо- та довгостроковій перспективі.
- Коефіцієнт фінансової стійкості вказує на ефективність компанії в забезпеченні платоспроможності в довгостроковій перспективі.
- Коефіцієнт власного оборотного капіталу відноситься до показників фінансової стійкості і вказує на здатність організації фінансувати оборотні кошти з власних оборотних коштів.

- Якість участі в капіталі відображає взаємозв'язок між оборотними коштами компанії та власним капіталом.

- Коефіцієнт фінансового левериджу вказує на співвідношення довгострокового капіталу й капіталу підприємства, відображаючи структуру та ризику капіталу підприємства. Більший коефіцієнт капіталу при вилученні коштів відповідає більшій частині боргового капіталу структури капіталу, а отже, більшому ризику для структури капіталу. Розглянемо дані показники в таблиці 2.7.

Після ознайомлення з даними, ми можемо розрахувати ці показники в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Аналіз платоспроможності

Показник	Роки					Відхилення: +,- 2022 до 2018
	2018	2019	2020	2021	2022	
Коефіцієнт автономії	0,92	0,94	0,89	0,76	0,95	0,02
Коефіцієнт фінансування (фінансової стабільності)	12,04	15,42	8,33	8,77	12,45	0,41
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,92	0,94	0,89	0,76	0,95	0,02
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами	0,87	0,89	0,80	0,95	1,78	0,91
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,58	0,55	0,49	0,53	0,66	0,08
Коефіцієнт фінансового левериджу	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Отже, відзначаємо, що коефіцієнт автономії демонструє значні коливання від спаду до зростання, проте загальна його величина у 2022 році складає 0,95, перевищуючи норму. Це свідчить про те, що компанія не використовує весь свій потенціал. Щодо коефіцієнта фінансування, він також перевищує норму. Таке перевищення може свідчити про наявність додаткових резервів для підвищення ефективності шляхом залучення позикових коштів.

Розглянемо коефіцієнти автономії, фінансової стабільності та стійкості на рисунку 2.2.:

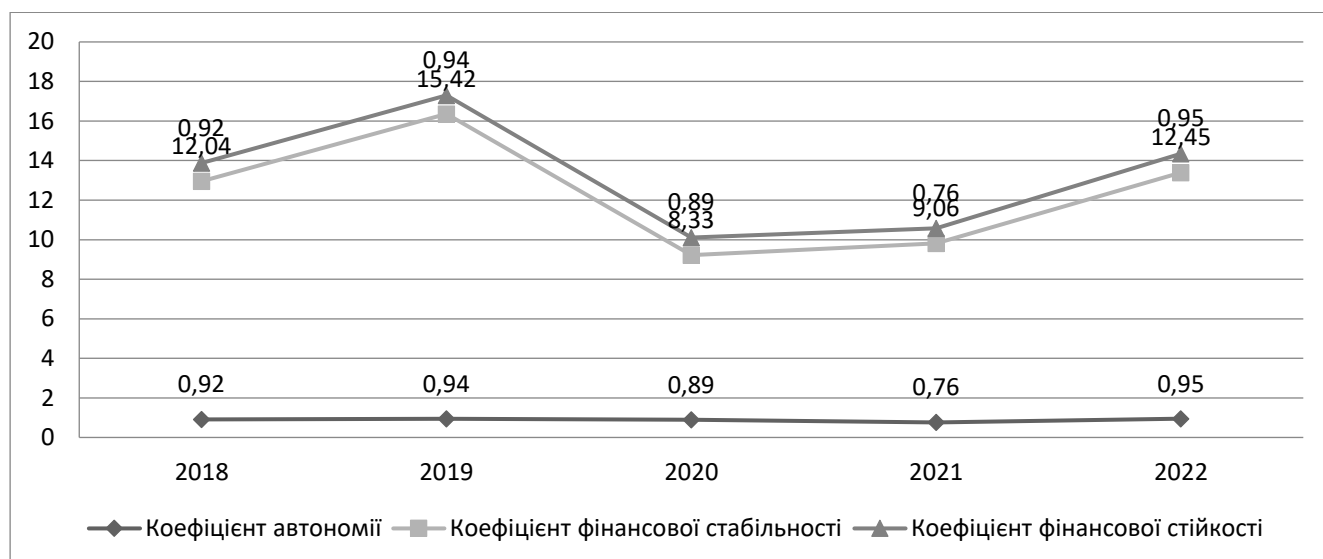

Рисунок 2.2. – Динаміка коефіцієнтів автономії, фінансової стабільності та стійкості

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Коефіцієнт фінансової стійкості, коли він знаходиться в межах норми, вказує на здатність компанії зберігати свою платоспроможність у довгостроковій перспективі. Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами свідчить про фінансову стійкість компанії та її здатність до активної діяльності, навіть у випадку відсутності можливості отримання позик і зовнішніх джерел фінансування. Коефіцієнт маневреності власного капіталу вказує на наявність достатніх власних фінансових ресурсів для фінансування необоротних активів та частини оборотних. Коефіцієнт фінансового левериджу свідчить про відсутність ризиків у структурі капіталу.

Аналіз ліквідності підприємства визначається як важливий етап фінансового аналізу, оскільки він відображає здатність підприємства ефективно управляти грошовими потоками та вчасно виплачувати свої зобов'язання. Для більш глибокого розуміння цього аспекту використовуються різноманітні показники ліквідності. У таблиці представлені ключові показники, такі як коефіцієнт покриття ліквідності, швидкий коефіцієнт ліквідності, коефіцієнт загальної ліквідності та співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості. Ця інформація

служить для визначення фінансового стану підприємства та його здатності виконати фінансові зобов'язання відповідно до встановлених термінів.

Показники ліквідності наочно розглянемо в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Показники ліквідності

Показник	Колонки балансу, або формула розрахунку	Нормативне значення
Коефіцієнт покриття ліквідності	Оборотні активи/ Поточні зобов'язання	1,0 – 2,0/3,0
Коефіцієнт швидкої ліквідності	(Оборотні активи – Запаси)/Поточні зобов'язання	>0,6
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Грошові активи/Поточні зобов'язання	0,2 – 0,25
Співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості	Поточні зобов'язання/дебіторська заборгованість	<1,0

Джерело: складено автором

Далі розрахуємо показники ліквідності підприємства в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10 – Аналіз ліквідності

Показник	Роки					Відхилення: +,-
	2018	2019	2020	2021	2022	2022 до 2018
Коефіцієнт покриття ліквідності	9,48	5,05	5,05	4,89	4,61	-4,86
Коефіцієнт швидкої ліквідності	3,87	-1,96	2,59	1,61	1,01	-2,85
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,21	0,81	0,81	1,23	1,54	0,33
Співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості	0,39	0,59	0,59	0,50	0,43	0,04

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Ступінь платоспроможності вказує на непосилений фінансовий стан. Рівень швидкої ліквідності свідчить про наявність достатньо легко доступних оборотних коштів для своєчасного виплати зобов'язань у компанії. Занадто високий показник абсолютної ліквідності свідчить про те, що значна частина капіталу витрачається на створення активів, які не приносять прибутку.

Розглянемо деякі показники на рисунку 2.3.

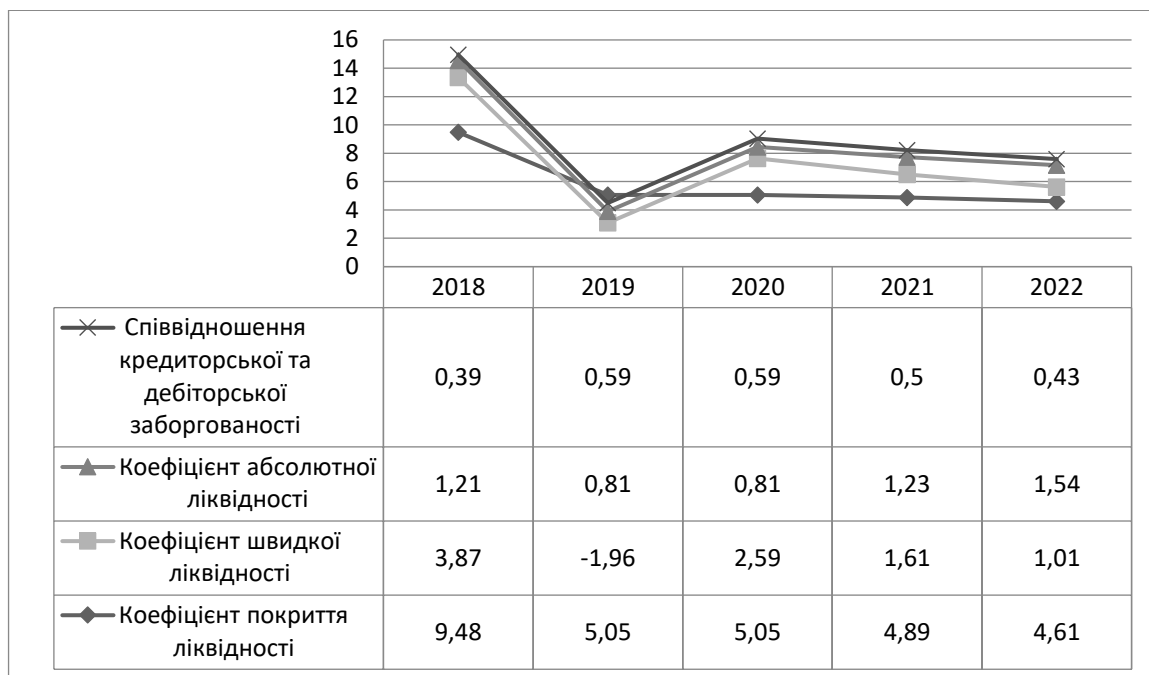

Рисунок 2.3 – Динаміка коефіцієнтів швидкої та абсолютної ліквідності

Джерело: складено автором на основі розрахунків

З рисунку 2.3 бачимо, що в 2018 році був пік даних показників як коефіцієнт покриття ліквідності та коефіцієнт швидкої ліквідності. А у 2022 році спостерігається значне зниження показників.

Співвідношення між кредиторською та дебіторською заборгованістю утримується в межах нормативних значень. Вищий показник свідчить про те, що компанія отримує більше коштів від кредиторів, ніж надає дебіторам. Це може вказувати на можливість кризи ліквідності, яка, в свою чергу, може призвести до затримок у виплатах та погіршення відносин з постачальниками. В подальшому це може вплинути на ризик несвоєчасного отримання коштів у ціні продукції та призвести до збільшення собівартості.

У висновках можна зазначити, що ПрАТ «Сад» в цілому демонструє задовільні показники економічного стану. Серед позитивних аспектів слід відзначити здатність компанії залишатися платоспроможною в довгостроковій перспективі, фінансову стійкість та здатність активно функціонувати навіть при відсутності доступу до позик та інших зовнішніх джерел фінансування. Компанія також має достатньо власних фінансових ресурсів для фінансування необоротних

активів і частини оборотних. Крім того, вона має достатньо ліквідних оборотних коштів для своєчасних розрахунків за зобов'язаннями.

Серед негативних тенденцій важливо відзначити зменшення ефективності використання основних засобів. Для поліпшення цієї ситуації рекомендується забезпечити повну завантаженість обладнання, а також розглянути можливість продажу частини невикористовуваних основних засобів, особливо якщо відсутні перспективи подальшого зростання бізнесу.

Коефіцієнт автономії вище норми, що свідчить про потенціал для росту компанії, збільшення частки ринку та підвищення обсягу продажів. З огляду на це, рекомендується залучення додаткових коштів для реалізації потенціалу.

Коефіцієнт покриття ліквідності свідчить про достатній рівень платоспроможності. З метою підвищення значення поточної ліквідності рекомендується працювати над збільшенням суми оборотних активів та зниженням суми поточних зобов'язань.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності високий, що може свідчити про можливість вкладення частини коштів у виробничо-збутову діяльність, фінансові інвестиції тощо.

Загалом, результати аналізу вказують на загальну стабільність ПрАТ «Сад», але також вказують на певні негативні тенденції, які потребують уваги та управлінського втручання для забезпечення подальшого успішного функціонування підприємства.

Розрахуємо всі показники виробничої діяльності підприємства.

Проведемо аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів в таблиці 2.11.

Проведення аналізу фінансово-економічної діяльності підприємства виявило, що у 2022 році порівняно з 2018 роком спостерігається зниження рівня рентабельності активів на 0,8%, що обумовлено зменшенням середньорічної вартості активів. Рентабельність власного капіталу зменшилася на 2,0%, що викликано зниженням чистого прибутку. Рентабельність діяльності зменшилася на 25,0%, через збільшення собівартості реалізованої продукції, і рентабельність

виробництва продукції також впала на 168,0%. Рентабельність оборотних коштів впала на 8,1% у порівнянні з 2018 роком. Висновок полягає в тому, що підприємство демонструє неефективну діяльність.

Таблиця 2.11 – Аналіз рентабельності підприємства

№ п/п	Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення (+,-) звітнього року від базисного
1	Рівень рентабельності активів, %	4,0	5,2	16,1	1,9	3,2	-0,8
2	Рівень рентабельності власного капіталу, %	5,4	5,7	18,0	2,5	3,4	-2,0
3	Рівень рентабельності діяльності, %	35,8	19,6	22,3	2,7	10,8	-25,0
4	Рівень рентабельності виробництва продукції, %	182,4	132,2	96,2	17,8	14,4	-168,0
5	Рівень рентабельності оборотних коштів, %	17,3	19,5	29,7	4,4	9,2	-8,1

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Після аналізу виробничої діяльності можна стверджувати, що стан підприємства є не задовільним, і ефективність використання матеріальних ресурсів падає, про що свідчить зниження коефіцієнта рентабельності продукції. Важливо відзначити, що під час аналізу виявлено незадовільний стан зносу основних засобів та зростаючу трудомісткість, що потребує уваги.

Для розрахунку інтегрального показника фінансового стану підприємства необхідно спочатку розрахувати блочні інтегральні коефіцієнти для кожної групи показників. Для цього спочатку обчислимо нормований одиничний показник фінансового стану, визначивши частку розрахованого показника до його нормативного значення (відповідно до таблиці 2.12).

Далі необхідно обчислити підсумкові блочні оцінки для кожної групи фінансових показників з урахуванням рівної ваги одиничних показників в кожній групі. Потім виникає питання визначення питомої ваги для кожної групи

показників. Припустимо, що ми є інвесторами, тому визначимо ці значення з урахуванням нашого інтересу відносно діяльності підприємства (відповідно до таблиці 2.12).

Розрахуємо інтегральний показник фінансового стану ПрАТ «Сад»:

$$K_{k2018} = 460,74 * 0,1 + 14,56 * 0,15 + 13,83 * 0,25 + 232,66 * 0,4 = 144,779 \quad (2.1)$$

$$K_{k2019} = 518,91 * 0,1 + 17,80 * 0,15 + 3,71 * 0,25 + 173,09 * 0,4 = 124,725 \quad (2.2)$$

$$K_{k2020} = 422,94 * 0,1 + 10,83 * 0,15 + 8,03 * 0,25 + 173,19 * 0,4 = 115,202 \quad (2.3)$$

$$K_{k2021} = 421,89 * 0,1 + 11,18 * 0,15 + 7,34 * 0,25 + 27,84 * 0,4 = 56,834 \quad (2.4)$$

$$\begin{aligned} K_{k2022} &= 92,34 * 0,1 + 3,08 * 0,15 + 1,79 * 0,25 + 8,21 * 0,4 = \\ &= 9,234 + 0,57 + 0,4475 + 3,284 = 13,5355 \end{aligned} \quad (2.5)$$

Цей розрахунок включає обчислення значень показника, для п'яти різних років: 2018, 2019, 2020, 2021 і 2022. Кожне значення обчислюється за допомогою формули, що складається з декількох доданків, що представляють собою добуток чисел на вагові коефіцієнти, після чого вони сумуються.

Аналіз інтегрального показника інвестиційної привабливості ПрАТ «Сад» на протязі п'яти років дозволяє ретельно вивчити його фінансову стійкість. Цей інтегральний показник складається з комплексу даних, що охоплюють різні фактори, такі як ефективність управління, дохідність, стабільність фінансів тощо, і його аналіз протягом п'ятирічного періоду надає можливість спостерігати за змінами та тенденціями в цій області.

Під час аналізу динаміки цього показника можна зробити висновки про те, як змінювалась фінансова стійкість підприємства з плином часу.

Таблиця 2.12. – Блочні інтегральні показники інвестиційної привабливості

Показник	P _{i2018}	P _{i2019}	P _{i2020}	P _{i2021}	P _{i2022}	P _i норм	K _j 2018	K _j 2019	K _j 2020	K _j 2021	K _j 2022
Показники майнового стану											
Коефіцієнт оновлення фондів	17,4	32,7	1,1	0,7	2,10	0,10	36,54	68,67	2,31	1,47	0,21
Коефіцієнт вибуття фондів	2	14,4	0,3	0,2	0,70	0,10	4,20	30,24	0,63	0,42	0,07
Коефіцієнт зносу на початок року	40,1	44,1	16,6	17	19,10	0,30	84,21	92,61	34,86	35,70	5,73
Коефіцієнт зносу на кінець року	44,1	43,1	17	19,1	20,60	0,30	92,61	90,51	35,70	40,11	6,18
Коефіцієнт придатності на початок року	59,9	55,9	83,4	83	80,90	0,50	125,79	117,39	175,14	174,30	40,45
Коефіцієнт придатності на кінець року	55,9	56,9	83	80,9	79,40	0,50	117,39	119,49	174,30	169,89	39,70
Блочний інтегральний показник (Кб)	*	*	*	*	*	*	460,74	518,91	422,94	421,89	92,34
Показники фінансової стійкості											
Коефіцієнт автономії	0,92	0,94	0,89	0,76	0,95	0,20	0,87	0,89	0,85	0,72	0,19
Коефіцієнт фінансування (фінансової стабільності)	12,04	15,42	8,33	8,77	12,45	0,15	11,44	14,65	7,91	8,33	1,87
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,92	0,94	0,89	0,76	0,95	0,60	0,87	0,89	0,85	0,72	0,57
Коефіцієнт забезпечення влас. оборотними засобами	0,87	0,89	0,8	0,95	1,78	0,20	0,83	0,85	0,76	0,90	0,36
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,58	0,55	0,49	0,53	0,66	0,15	0,55	0,52	0,47	0,50	0,10
Коефіцієнт фінансового левериджу	0	0	0	0	0,00	0,15	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Блочний інтегральний показник (Кб)	*	*	*	*	*	*	14,56	17,80	10,83	11,18	3,08
Показники ліквідності											
Коефіцієнт покриття ліквідності	9,48	5,05	5,05	4,89	4,61	0,25	9,01	4,80	4,80	4,65	1,15
Коефіцієнт швидкої ліквідності	3,87	-1,96	2,59	1,61	1,01	0,25	3,68	-1,86	2,46	1,53	0,25
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,21	0,81	0,81	1,23	1,54	0,25	1,15	0,77	0,77	1,17	0,39
Блочний інтегральний показник (Кб)	*	*	*	*	*	*	13,83	3,71	8,03	7,34	1,79
Показники прибутковості											
Рівень рентабельності активів, %	4	5,2	16,1	1,9	3,22	0,20	3,80	4,94	15,30	1,81	0,64
Рівень рентабельності власного капіталу, %	5,4	5,7	18	2,5	3,40	0,20	5,13	5,42	17,10	2,38	0,68
Рівень рентабельності діяльності, %	35,8	19,6	22,3	2,7	10,80	0,20	34,01	18,62	21,19	2,57	2,16
Рівень рентабельності виробництва продукції, %	182,4	132,2	96,2	17,8	14,43	0,20	173,28	125,59	91,39	16,91	2,89
Рівень рентабельності оборотних коштів, %	17,3	19,5	29,7	4,4	9,18	0,20	16,44	18,53	28,22	4,18	1,84
Блочний інтегральний показник (Кб)	*	*	*	*	*	*	232,66	173,09	173,19	27,84	8,21

Джерело: складено автором на основі розрахунків

У 2018 році інтегральний показник склав 144,779, що свідчить про високий рівень фінансової стабільності та успішності компанії у цей період.

У 2019 році інтегральний показник зменшився до 124,725, що може бути індикатором певних економічних труднощів чи викликів, з якими стикнулося підприємство.

У 2020 та 2021 роках інтегральний показник подальшого зменшення, з 115,202 до 56,834, що свідчить про погіршення фінансового стану та можливу нестабільність.

У 2022 році відбулася драматична зміна, де інтегральний показник різко знизився до 13,5355. Це може бути серйозним сигналом щодо критичного стану фінансів підприємства, і вимагає негайного уваги та вжиття заходів для виправлення ситуації.

В цілому, аналіз інтегрального показника фінансового стану свідчить про нестабільність та можливі проблеми в діяльності ПрАТ «Сад», що вимагає компетентного управлінського втручання та розробки стратегій для відновлення фінансового здоров'я підприємства. Але протягом 5 років він мав високе значення, адже блочний інтегральний показник за показниками майнового стану підприємства має дуже високе значення.

Проведені дослідження показали, що підприємство має не достатню фінансову стійкість, орієнтуючись на власний капітал. Фінансовий стан ПрАТ «Сад» згідно з розрахованими коефіцієнтами за 2018-2022 рр. та розрахованому інтегральному показнику за 2018-2022 рік відповідає задовільному рівню.

2.3 Оцінка інвестиційної привабливості за методикою О.Гуторова

Оскільки визначення сутності інвестиційної привабливості підприємства і показників, що її відображають, залишаються невизначеними як для вчених-економістів, так і для практиків, вітчизняні методики головним чином базуються на аналізі фінансового стану підприємства, особливо на показниках, які

пропонуються у Положенні "Про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації".

Декілька методик для оцінки і аналізу інвестиційної привабливості суб'єктів господарської діяльності використовують різні показники, які можуть бути розділені на групи відповідно до різних аспектів. Ці різномірні показники об'єднуються в єдину систему оцінки, шляхом визначення одного або декількох інтегральних показників.

Визначення цих інтегральних показників і їх розташування на певній шкалі допомагають інвесторам зрозуміти, наскільки привабливим для інвестицій є те чи інше підприємство. Важливим є також встановлення відносної вагомості окремих показників або їх груп, використовуючи методи ранжування або визначення їх значущості.

Аналіз інвестиційної привабливості підприємства за методологією Гутурова О. І. передбачає кілька послідовних етапів (зображених на рисунку 2.4):

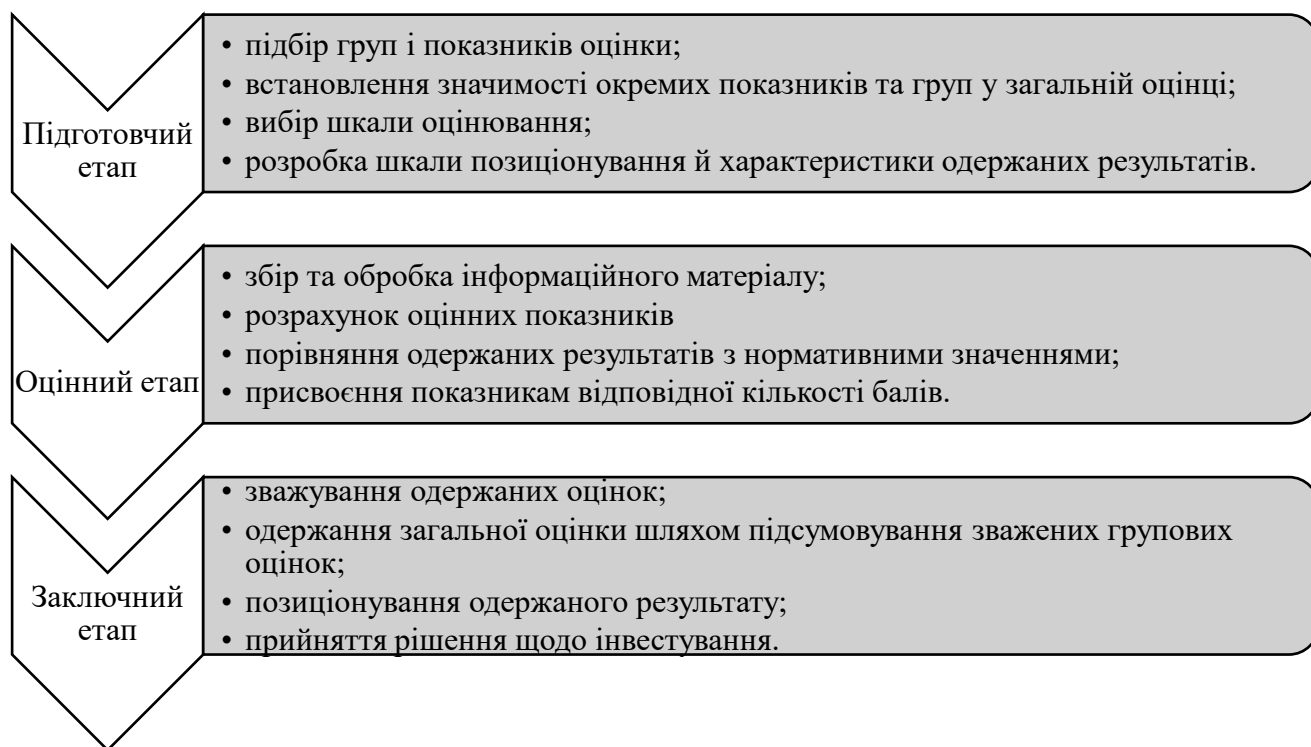

Рисунок 2.4 - Алгоритм проведення оцінки інвестиційної привабливості підприємства за методикою Гутурова О. І.

Джерело: складено автором на основі джерела [3,9]

Процес вивчення та оцінки інвестиційної привабливості підприємства за методикою Гутурова О. І. можна розглядати як послідовність кроків, яка складається з трьох етапів:

1. Підготовчий етап:

На початку процесу визначається, які аспекти потрібно враховувати при оцінці. Для цього обираються групи показників і конкретні показники, які необхідно враховувати. Також визначається, наскільки важливими є ці показники у загальній оцінці інвестиційної привабливості. У цьому етапі також встановлюється шкала оцінювання, яка визначає спосіб оцінки кожного показника. Нарешті, розробляється шкала для позиціонування та характеристики результатів оцінки.

2. Оцінний етап:

На цьому етапі здійснюється збір та обробка інформаційного матеріалу. Зібрані дані використовуються для розрахунку оцінних показників, які відображають інвестиційну привабливість підприємства. Після розрахунку, одержані результати порівнюються з нормативними значеннями, і кожному показнику присвоюють відповідну кількість балів відповідно до шкали оцінювання.

3. Заключний етап:

На завершальному етапі проводиться зважування одержаних оцінок, де враховується важливість кожного показника та групи показників. Шляхом підсумовування зважених групових оцінок отримується загальна оцінка інвестиційної привабливості підприємства. На основі цієї оцінки приймаються рішення щодо можливості інвестування в дане підприємство.

Цей процес дозволяє структуровано та об'єктивно досліджувати і оцінювати інвестиційну привабливість підприємства, надаючи методологію для ухвалення обґрунтованих рішень щодо інвестування.

Оцінка інвестиційної привабливості підприємства передбачає врахування шести ключових груп показників: стану активів, ліквідності, фінансової стійкості,

підприємницької активності, прибутковості та ефективності використання земельних ресурсів в умовах ринку.

При створенні облікових структур для потенційних інвесторів, інформація про наявність, стан і ефективність використання земельних ресурсів підприємства набуває великого значення. Ця інформація також повинна бути включена до процесу оцінки інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств.

Інвесторів цікавлять різні аспекти землекористування на підприємстві, такі як якість землі, його місцезнаходження, ефективність використання земельних ресурсів та умови оренди. В цьому контексті, важливо включити в методику оцінки інвестиційної привабливості групу показників, яка має назву "Показники стану, наявності та ефективності використання землі в ринкових умовах." Ця група показників включає наступні аспекти:

- Співвідношення відстані від підприємства до обласного центру та відстані від районного до обласного центру (нормативне значення менше чи рівне 1). Цей показник вказує на розташування підприємства щодо центрів адміністративних одиниць і може бути важливим для доступності та комунікації.

- Співвідношення площі землі з оптимальним значенням (0,6 – 1,0). Цей показник вказує на те, наскільки ділянки землі відповідають оптимальним параметрам для конкретного виду діяльності.

- Співвідношення розміру земельного паю з середньорайонним рівнем (більше чи рівне 1). Цей показник вказує на те, чи володіє підприємство достатньою площею землі в порівнянні з іншими учасниками ринку в конкретному районі.

- Співвідношення доходу від реалізації продукції на 100 гектарів сільськогосподарських угідь на підприємстві і в районі (більше чи рівне 1). Цей показник вказує на ефективність використання земельних ресурсів та можливості досягнення прибутковості на підприємстві.

Показник "Співвідношення відстані від підприємства до обласного центру та відстані від районного до обласного центру" свідчить про місцезнаходження землекористування підприємства. У цьому випадку використовується відстань між обласним і районним центром як еталон. Якщо підприємство розташоване ближче

до обласного центру порівняно з районним центром, то значення цього показника буде менше одиниці.

Орендні відносини на підприємстві визначаються за допомогою показників, які включають:

1. Співвідношення розміру земельного паю до середнього районного рівня: Інвесторам, які мають намір вкладати кошти в сільськогосподарські підприємства, рекомендується співпрацювати з орендодавцями, чиї земельні паї мають порівняно великий розмір. Підприємство, якому належить більший земельний пай, зазвичай укладає менше договорів оренди на однакову площу земельної ділянки, порівняно з підприємством, чиї орендодавці мають менший розмір паїв. З іншого боку, розмір земельного паю та кількість орендодавців мають зворотний зв'язок.

2. Співвідношення площі рілництва до оптимального значення: Територія ПрАТ «Сад» знаходиться у лісостеповій природно-кліматичній зоні для Лісостепу. Оптимальний розмір підприємства для цього регіону обґрунтовується в площі від 3 до 5 тис. гектарів рілництва, що ми вважаємо оптимальним значенням. Це відношення знаходиться між 3000 та 5000, що складає 0,6.

3. Ефективність використання землі: Показники ефективності використання землі оцінюються через вихід валової продукції, доходу (виручки) від реалізації продукції та прибутку на кожні 100 гектарів сільськогосподарських угідь. Для спрощення аналізу вибрано лише один показник - вихід доходу від реалізації продукції на 100 гектарів сільськогосподарських угідь, який чутливо реагує на збільшення капітальних інвестицій. Даний показник порівнюється з середньорайонним рівнем у відповідному році.

Враховуючи ці показники, інвестори можуть приймати більш обґрунтовані рішення щодо інвестування в аграрний сектор, з урахуванням розміру земельного паю, оптимальної площі рілництва та ефективності використання землі.

Для здійснення розрахунків важливо враховувати динаміку. Відповідно, ми виконали розрахунки для кожної категорії оцінки, оцінюючи показники на протязі останніх п'яти років діяльності ПрАТ «Сад». Отримані результати представлені у таблиці 2.13.

На етапі оцінки важливо почати зі збору необхідних даних, які будуть використовуватися для подальших розрахунків. Основним джерелом інформації для розрахунків є річна звітність підприємства, оскільки вона надає детальну та наймовірною об'єктивну інформацію, яка є важливою для розрахунку показників та коефіцієнтів, що застосовуються в даній методиці.

Наступний крок у методиці полягає в установленні відносної важливості (питомої ваги) окремих показників у загальній рейтинговій оцінці. Для цього використовується метод експертної оцінки, де науковий аналіз результатів дозволяє визначити важливість групових показників та окремих показників у межах цих груп. Ці результати подані у таблиці 2.14.

Отримані показники передбачають подальше оцінювання відповідно до встановленої шкали. Для цього рекомендується використовувати 100-бальну шкалу, де кожному показнику виставляється бал в залежності від того, наскільки він відповідає нормативному значенню та наскільки спостерігаються бажані зміни. Такий підхід дозволяє об'єктивно оцінювати інвестиційну привабливість підприємства.

Інтегральну зважену бальну оцінку можна розуміти наступним чином:

1) Діапазон від 0 до 39 балів вказує на те, що підприємство є інвестиційно непривабливим. У нього поганий фінансовий стан, низький рівень ефективності використання землі і інвестування в таке підприємство є дуже ризиковим.

2) У діапазоні від 40 до 59 балів інвестиційна привабливість підприємства є мінімальною. Підприємство має недостатній рівень платоспроможності, високий рівень ризику, і його стан і рівень ефективності використання земельних ресурсів задовільні.

3) У діапазоні від 60 до 79 балів підприємство має середній ступінь інвестиційної привабливості. Фінансовий стан задовільний, а стан і рівень ефективності використання земельних ресурсів також вважаються задовільними.

Таблиця 2.13 - Показники діяльності ПрАТ «Сад» для розрахунку інвестиційної привабливості

Групи показників	Показники у групах	2018	2019	2020	2021	2022
Майновий стан	Коефіцієнт зносу основних засобів	44,1	43,1	17	19,1	20,6
	Коефіцієнт оновлення основних засобів	17,4	32,7	1,1	0,7	2,1
	Коефіцієнт вибуття основних засобів	2	14,4	0,3	0,2	0,7
Ліквідність	Коефіцієнт покриття	9,48	5,05	5,05	4,89	4,61
	Коефіцієнт швидкої ліквідності	3,87	-1,96	2,59	1,61	1,01
	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,21	0,81	0,81	1,23	1,54
	Робочий капітал	3027,8	3994	4893	5540	6811
Фінансова стійкість	Коефіцієнт забезпеченості власним капіталом	0,92	0,94	0,89	0,76	0,95
	Коефіцієнт фінансування	12,04	15,42	8,33	8,77	12,45
	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	0,87	0,89	0,8	0,95	1,78
	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,58	0,55	0,49	0,53	0,66
	Співвідношення поточних зобов'язань і власного капіталу	0,03	0,03	0,08	0,07	0,08
Ділова активність	Коефіцієнт оборотності активів	0,64	0,77	0,54	0,65	0,82
	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	27,18	29,2	7,12	6,85	7,63
	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	206,74	19,04	4,58	6,01	17,48
	Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	1	1,03	1,58	8,4	9,06
	Фондовіддача	0,18	1,71	1,28	1,34	1,94
	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,69	0,87	0,65	0,74	1,02
	Тривалість операційного циклу	367,8	375,26	310,68	104,24	61,16
	Тривалість фінанс. циклу	354,37	362,76	259,4	50,97	13,31
Прибутковість	Коефіцієнт рентабельності активів	4	5,2	16,1	1,9	3,2
	Коефіцієнт рентабельності реалізації продукції	182,4	132,2	96,2	17,8	14,4
	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	5,4	5,7	18	2,5	3,4
Стан та ефективність використання землі в ринкових умовах	Співвідношення відстані від підприємства до обласного центру та відстані від районного до обласного центру	0,92	0,92	0,92	0,92	0,92
	Співвідношення площі ріллі з оптимальним значенням	0,8	0,7	0,7	0,6	0,6
	Співвідношення розміру земельного паю з середньорайонним рівнем	0,98	0,93	0,97	0,96	0,98
	Співвідношення доходу від реалізації продукції на 100 га с/г угідь по підприємству і по району	1,12	1,24	1,31	1,09	1,6

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Таблиця 2.14 - Параметри визначення інтегральної оцінки інвестиційної привабливості сільськогосподарського підприємства

Групи показників та їх вагомість, %	Показники у групах та їх вагомість, %	Нормативне значення та (або) напрям оптимізації
Майновий стан, 10	Коефіцієнт зносу основних засобів, 40	min
	Коефіцієнт оновлення основних засобів, 30	max
	Коефіцієнт вибуття основних засобів, 30	
Ліквідність, 15	Коефіцієнт покриття, 30	$\geq 2,0-2,5$
	Коефіцієнт швидкої ліквідності, 30	$\geq 0,6-0,8$
	Коефіцієнт абсолютної ліквідності, 30	$\geq 0,2$
	Робочий капітал, 10	>0 , max
Фінансова стійкість, 20	Коефіцієнт забезпеченості власним капіталом, 20	$\geq 0,5$, max
	Коефіцієнт фінансування, 20	<1 , min
	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами, 15	$\geq 0,1$, max
	Коефіцієнт маневреності власного капіталу, 15	>0 , max
	Коефіцієнт фінансового левереджу, 15	≤ 1 , min
	Співвідношення поточних зобов'язань і власного капіталу, 15	≤ 1 , min
Ділова активність, 15	Коефіцієнт оборотності активів, 15	max
	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, 10	max
	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, 10	max
	Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів, 15	max
	Фондовіддача, 15	max
	Коефіцієнт оборотності власного капіталу, 35	max
	Тривалість операційного циклу, 10	min
	Тривалість фінансового циклу, 10	min
Прибутковість, 20	Коефіцієнт рентабельності активів, 30	>0 , max
	Коефіцієнт рентабельності реалізації продукції, 35	>0 , max
	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу, 35	>0 , max
Стан та ефективність використання землі в ринкових умовах, 20	Співвідношення відстані від підприємства до обласного центру та відстані від районного до обласного центру, 25	≤ 1
	Співвідношення площі ріллі з оптимальним значенням, 25	0,6-1,0
	Співвідношення розміру земельного паю з середньорайонним рівнем, 25	≥ 1
	Співвідношення доходу від реалізації продукції на 100 га с/г угідь по підприємству і по району, 25	≥ 1 , max

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

4) Від 80 до 89 балів вказує на те, що підприємство є інвестиційно привабливим. Воно має досить добрий фінансовий стан, нормальну забезпеченість та ефективність використання земельних ресурсів, і інвестування в таке підприємство пов'язано з мінімальним ризиком.

5) Діапазон від 90 до 100 балів свідчить про те, що підприємство має дуже високий рівень інвестиційної привабливості. Його фінансовий стан відмінний, забезпеченість і ефективність використання земельних ресурсів також на високому рівні.

Дані бальної оцінки ПрАТ «Сад» за групами показників та значення інтегрального показника інвестиційної привабливості можуть бути знайдені в таблиці 2.15.

Таблиця 2.15 - Інтегральний показник інвестиційної привабливості за методикою Гуторова О. І.

Показник	2018	2019	2020	2021	2022
Сума балів по групам показників	6+7+8+6+7+ +12	4+6+10+6+16 +15	5+7+8+7+11 +13	4+9+9+9+9+ 12	6+10+9+10+ 15+15
Інтегральний показник	46	57	51	52	65

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Методика Гуторова І.О. — це інструмент оцінки інвестиційної привабливості підприємств. Вона використовує різні показники, такі як фінансові, ринкові та інші аспекти діяльності компанії, для визначення її привабливості для інвесторів. За допомогою вагових коефіцієнтів обчислюється загальний показник привабливості, що дозволяє провести порівняльний аналіз і прийняти обґрунтовані рішення щодо інвестування. Такий підхід дозволяє оцінити фінансову стійкість та потенціал підприємства для інвестицій.

Методика Гуторова І.О. виявляється ефективною у визначенні інвестиційної привабливості підприємств, оскільки враховує різні аспекти їхньої діяльності, фінансовий стан і потенціал для інвестицій, дозволяючи здійснювати об'єктивний аналіз та приймати обґрунтовані рішення.

Аналіз інтегрального показника інвестиційної привабливості ПрАТ «Сад» на протязі п'яти років дає можливість не лише оцінити динаміку фінансової стійкості підприємства, але й зрозуміти його розвиток та конкурентоспроможність на ринку. Цей показник відображає не лише рівень привабливості для потенційних інвесторів, а й свідчить про здатність підприємства залучати та використовувати інвестиції для свого розвитку.

У випадку ПрАТ «Сад» стабільне зростання інтегрального показника протягом п'яти років свідчить про позитивні зміни у його діяльності, що може бути пов'язане з удосконаленням стратегій управління, підвищенням якості продукції чи розширенням ринків збуту. Такий ріст інвестиційної привабливості вказує на позитивні перспективи розвитку підприємства та відображає його привабливість для потенційних інвесторів.

Динаміка цього показника визначається не лише внутрішніми аспектами управління підприємством, але й загальноекономічними умовами країни, змінами у законодавстві та сфері, де діє компанія. Це важливо враховувати, оцінюючи його, оскільки він відображає ширший контекст у своєму формуванні. Такий підхід дозволяє краще розуміти фактори, що впливають на показник, і забезпечує більш повний аналіз прийняття рішень.

Аналіз інтегрального показника інвестиційної привабливості дозволяє не лише виявити динаміку розвитку підприємства, а й оцінити його привабливість для інвесторів. Це оцінювання є ключовим у прийнятті стратегічних управлінських рішень і формуванні довгострокових планів розвитку та інвестування. Воно створює основу для оцінки потенціалу підприємства та його фінансової стійкості, сприяючи обдуманому вибору шляхів оптимізації та поліпшення діяльності компанії.

РОЗДІЛ 3

ПРОГНОЗУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Використання функції бажаності для формування комплексного показника інвестиційної привабливості підприємства

Комплексний показник інвестиційної привабливості ПрАТ «Сад», сформований на основі функції бажаності, може включати різноманітні критерії та показники, які оцінюються залежно від специфіки підприємства та конкретних вимог інвесторів. Деякі з них можуть включати:

- Фінансові показники: такі як рентабельність, оборотність активів, ліквідність, фінансова стабільність та інші. Ці показники відображають фінансову потужність та перспективи доходності підприємства.
- Ринкова позиція: аналіз ринку, дослідження конкурентної переваги, рівень конкуренції та споживчого попиту. Цей аспект відображає потенційні можливості розвитку підприємства на ринку та здатність зайняти стійку позицію відносно конкурентів.
- Технологічний розвиток: оцінка наявності і використання передових технологій та інноваційних рішень. Це може включати дослідження і розробки, патенти, науково-технічний потенціал підприємства.
- Управління: оцінка ефективності управлінської команди, стратегічного планування, виробничих процесів та систем управління якістю. Грамотне управління впливає на стійкість та ефективність підприємства.
- Ризики: аналіз ризиків, пов'язаних з діяльністю підприємства, таких як фінансові, правові, економічні, політичні ризики та інші. Врахування цих ризиків дозволяє інвесторам оцінити потенційні загрози та можливості мінімізувати втрати.

Функція бажаності може використовуватись для вагового оцінювання кожного з цих критеріїв та показників, залежно від їх важливості для конкретного інвестора. Загальний показник інвестиційної привабливості формується шляхом агрегації оцінок за кожним критерієм з врахуванням їх ваги. Це дозволяє зробити комплексну оцінку інвестиційної привабливості підприємства та порівняти його з іншими альтернативами для інвестування.

Використання функції бажаності для формування комплексного показника інвестиційної привабливості ПрАТ «Сад» є одним з підходів до оцінки його привабливості для інвестицій. Цей підхід дозволяє поєднати різні критерії та показники, що впливають на привабливість підприємства, у єдиний показник.

Функція бажаності базується на ваговому оцінюванні різних критеріїв, які можуть включати такі фактори, як фінансовий стан підприємства, потенційний дохід, ризики, репутація, ринкова позиція, технологічні можливості та інші. Кожному критерію призначається вага, яка відображає його важливість у формуванні комплексного показника.

Після встановлення ваг для кожного критерію проводиться оцінка на основі цих критеріїв. Зазвичай використовуються числові шкали або рейтингові системи для оцінки кожного критерію.

Після оцінки кожного критерію використовується функція бажаності, яка враховує ваги критеріїв і оцінки. Ця функція об'єднує оцінки кожного критерію, зважує їх залежно від їх ваги та формує комплексний показник інвестиційної привабливості підприємства.

Комплексний показник інвестиційної привабливості може бути числовим значенням або рейтингом, що відображає ступінь привабливості підприємства для потенційних інвесторів. Він дає можливість зробити порівняльну оцінку між різними підприємствами і визначити, які з них є більш привабливими для інвестування.

Використання функції бажаності для формування комплексного показника інвестиційної привабливості ПрАТ «Сад» допомагає інвесторам зробити об'єктивний вибір та зменшити ризики прийняття інвестиційних рішень.

На сьогодні функції бажаності успішно використовуються як оптимізаційні моделі в різних галузях науки. Однією з основних ідей використання функції бажаності як оптимізуючої функції є те, що для кожного з різних параметрів оптимізації або прогнозування (позначених як Y_i), що може бути значною кількістю, спочатку визначають відповідні бажаності (позначені як d_i). Потім ці окремі бажаності об'єднуються для створення загальної функції бажаності D , яка представляє собою середнє геометричне значень бажаностей для окремих параметрів оптимізації.

На першому етапі за запропонованою методикою було обчислено 14 показників, які висвітлюють різні аспекти фінансового стану підприємства (див. Таблицю 3.1).

Таблиця 3.1 - Показники фінансового стану ПрАТ «Сад» за 2018-2022 рр.

Показник		Вхідні дані					Критерії оптимізації	
		2018	2019	2020	2021	2022		
Коефіцієнт оновлення основних засобів	k_1	17,4	32,7	1,1	0,7	2,1	0,50	max
Коефіцієнт покриття	k_2	9,48	5,05	5,05	4,89	4,61	0,10	max
Коефіцієнт швидкої ліквідності	k_3	3,87	-1,96	2,59	1,61	1,01	1,00	max
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	k_4	1,21	0,81	0,81	1,23	1,54	0,80	max
Коефіцієнт забезпеченості власним капіталом	k_5	0,92	0,94	0,89	0,76	0,95	0,25	max
Коефіцієнт фінансування	k_6	12,04	15,42	8,33	8,77	12,45	0,50	max
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	k_7	0,87	0,89	0,8	0,95	1,78	1,00	max
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	k_8	0,58	0,55	0,49	0,53	0,66	0,10	max
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	k_9	27,18	29,2	7,12	6,85	7,63	0,50	max
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	k_{10}	206,74	19,04	4,58	6,01	17,48	1,00	max
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	k_{11}	0,69	0,87	0,65	0,74	1,02	0,10	max
Коефіцієнт рентабельності активів	k_{12}	4	5,2	16,1	1,9	3,2	0,10	max
Коефіцієнт рентабельності реалізації продукції	k_{13}	182,4	132,2	96,2	17,8	14,4	0,10	max
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	k_{14}	5,4	5,7	18	2,5	3,4	0,20	max

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Після отримання параметрів, що описують різні аспекти фінансового стану досліджуваного підприємства, необхідно провести їхню нормалізацію до безрозмірної форми. Ця процедура включає порівняння кожного показника зі значенням критерію оптимізації, як це показано в таблиці 3.2. Для отримання безрозмірних значень показників (y_i), використовуються вказані формули.

$$y_i \uparrow (\max) = \frac{k_i}{k_{kpm}} \quad (3.8)$$

$$y_i \downarrow (\min) = \frac{(1 - k_i)}{k_{kpm}} \quad (3.9)$$

де k_i – розрахункове значення показника;

k_{kpm} – критичне значення показника;

max/min – критерій максимізації/мінімізації отриманого показника.

Шкала бажаності оперує діапазоном від 0 до 1, при цьому фактори, які сприяють нормальному функціонуванню системи, отримують значення, що наближаються до 1 (від 0,6 до 1). Значення факторів, які розглядаються як несприятливі, розташовуються на низькому рівні бажаності, наближаючись до 0 (від 0 до 0,4).

Таблиця 3.2 - Безрозмірні значення параметрів фінансового стану ПрАТ «Сад» за 2018-2022 рр.

Показник	2018	2019	2020	2021	2022
k_1	34,80	65,40	2,20	1,40	4,20
k_2	94,80	50,50	50,50	48,90	46,10
k_3	3,87	-1,96	2,59	1,61	1,01
k_4	1,51	1,01	1,01	1,54	1,93
k_5	3,68	3,76	3,56	3,04	3,80
k_6	24,08	30,84	16,66	17,54	24,90
k_7	0,87	0,89	0,80	0,95	1,78
k_8	5,80	5,50	4,90	5,30	6,60
k_9	54,36	58,40	14,24	13,70	15,26
k_{10}	206,74	19,04	4,58	6,01	17,48
k_{11}	6,90	8,70	6,50	7,40	10,20
k_{12}	8,00	10,40	32,20	3,80	6,40
k_{13}	1824,00	1322,00	962,00	178,00	144,00
k_{14}	54,00	57,00	180,00	25,00	34,00

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Засоби для втілення функції бажаності можуть виявитися досить різноманітними. У цій роботі, пропонується використовувати функцію бажаності Харрінгтона за даною формулою:

$$D = \sqrt[n]{\prod_{i=1}^n d_i} \quad (3.10)$$

$$d_i = \exp(-\exp(-y_i)) \quad (3.11)$$

де n – кількість показників, які використовуються для оцінки інвестиційної привабливості підприємства;

d_i - частинна функція, яка визначена відповідно до шкали Харрінгтона;

y_i – показник інвестиційної привабливості у безрозмірному вигляді.

На завершальному етапі ми обчислили часткові функції для кожного вхідного параметра (див. Таблицю 3.3) і знайшли значення функції Харрінгтона для кожного періоду, який був проаналізований.

Таблиця 3.3 - Частинна функція $d_i = \exp(-\exp(-y_i))$

Показник	2018	2019	2020	2021	2022
k_1	1,00	1,00	0,90	0,78	0,99
k_2	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
k_3	0,98	0,00	0,93	0,82	0,69
k_4	0,80	0,70	0,70	0,81	0,86
k_5	0,98	0,98	0,97	0,95	0,98
k_6	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
k_7	0,66	0,66	0,64	0,68	0,84
k_8	1,00	1,00	0,99	1,00	1,00
k_9	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
k_{10}	1,00	1,00	0,99	1,00	1,00
k_{11}	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
k_{12}	1,00	1,00	1,00	0,98	1,00
k_{13}	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
k_{14}	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Функція Харрінгтона	0,96	0,88	0,94	0,93	0,95

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Шкала Харрінгтона може бути розділена на п'ять різних сегментів, які вказують на безрозмірну характеристику розглянутих показників. Точка з координатами (0,00; 0,37) відзначається як ключова точка на кривій, де

відбувається рішучий перехід між задовільними та незадовільними значеннями показників (див. рис. 3.1).

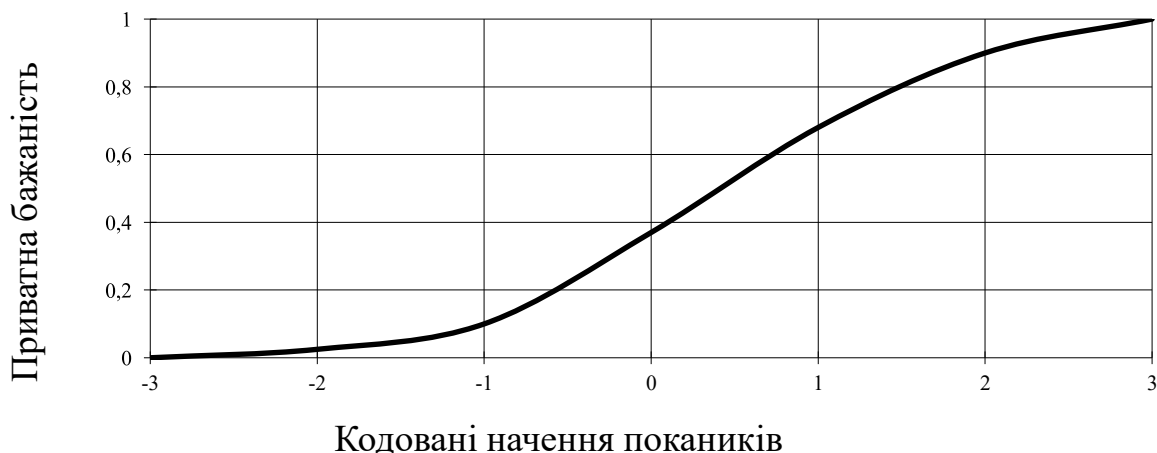

Рис. 3.1. Функція бажаності Харрінгтона

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Таблиця 3.4- Градації інвестиційної привабливості в залежності від значень функції бажаності

Значення функції	Характеристика рівня інвестиційної привабливості
1,00 – 0,81	Відмінний
0,80 – 0,64	Добрий
0,63 – 0,38	Задовільний
0,37 – 0,21	Незадовільний, підприємству загрожує банкрутство
0,20 – 0,00	Критичний, підприємство банкрут

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

На основі результатів оцінки функції Харрінгтона для ПрАТ «Сад» можна зробити такі висновки про рівень інвестиційної привабливості цього підприємства протягом аналізованого періоду мав відмінний рівень інвестиційної привабливості.

Функція Харрінгтона вважається "нейтральною" при узагальненні, оскільки вона не враховує жодних чинників, окрім особистих переваг при побудові шкали бажаності. Вона узагальнює всі фактори в рівних ступенях і враховує відхилення показника від нормативного значення, але не звертає увагу на якісні показники. Ця функція будує загальний графік для всіх процесів, але має обмежену чутливість до

графічного перетворення і деяку складність в розрахунку значень приватних бажаностей за формулою.

3.2 Прогнозування рівня інвестиційної привабливості ПрАТ «Сад»

Прогнозування рівня інвестиційної привабливості ПрАТ «Сад» є важливим інструментом для розвитку бізнесу та залучення необхідних фінансових ресурсів. Цей процес допомагає оцінити потенціал та привабливість підприємства для інвесторів, а також зробити стратегічні рішення щодо подальшого розвитку.

Одним із ключових аспектів прогнозування інвестиційної привабливості є аналіз фінансових показників підприємства яка наведена в розділ 2 кваліфікаційної роботи. Це включає оцінку фінансової стійкості, рентабельності, забезпеченості ресурсами та ефективності використання капіталу. Інвестори оцінюють ці показники, щоб визначити потенційну дохідність своїх інвестицій та ризики, пов'язані з ними.

Також важливим аспектом є аналіз ринкової ситуації та конкурентного середовища. Інвестори досліджують ринок, визначають його розмір, потенційних споживачів, тенденції та перспективи розвитку. Вони також оцінюють конкурентні переваги підприємства, його унікальність та можливості вирізнитися на ринку.

Інший важливий аспект - це оцінка управлінського потенціалу та команди підприємства. Інвестори цікавляться професійними навичками та досвідом керівництва, здатністю до стратегічного планування та прийняття важливих рішень. Вони також оцінюють команду підприємства, її ефективність та здатність до досягнення поставлених цілей.

Необхідно також враховувати зовнішні фактори, які можуть вплинути на інвестиційну привабливість підприємства, такі як законодавство, політична та економічна стабільність, ризики зовнішньої кон'юнктури та інші фактори, що можуть створювати невизначеність або можливості для розвитку.

Прогнозування рівня інвестиційної привабливості підприємства допомагає зрозуміти потенціал та можливості для залучення інвестицій, а також виявити

сильні та слабкі сторони підприємства. Це надає підґрунтя для розробки стратегій та заходів з покращення інвестиційної привабливості, забезпечуючи стійкий розвиток та успіх підприємства у майбутньому.

Ефективне управління сучасним підприємством неможливе без використання сучасних методів економіко-математичного моделювання, а також економічного та статистичного аналізу. Різноманітні фактори впливають на діяльність будь-якого підприємства, і їх результати можна ефективно оцінити за допомогою методів статистики, базовими принципами яких є побудова та аналіз відповідної математичної моделі.

У випадку багатфакторних моделей чи явищ, розумно використовувати методи множинного кореляційно-регресійного аналізу. Ці методи дозволяють вивчити та кількісно оцінити внутрішні та зовнішні залежності між факторами моделі та визначити закономірності її функціонування та тенденції розвитку.

Основне завдання кореляційного і регресійного методів аналізу полягає в аналізі статистичних даних для виявлення математичної залежності між досліджуваними ознаками та встановлення порівняльної оцінки щільності їх взаємозв'язку за допомогою коефіцієнтів кореляції.

Кореляційний і регресійний методи аналізу розв'язують основні завдання: визначення аналітичної форми зв'язку між ознаками та їх варіацією, статистичне оцінювання рівняння зв'язку, інтерпретація отриманого рівняння та його використання в управлінських рішеннях. Часто зустрічаються такі типи зв'язків, як пряма залежність між факторною та результативною ознаками, визначення результативної ознаки комплексом діючих факторів, або спричинення двох результативних ознак однією загальною причиною.

Однією з основних мет цілей, які ставлять перед собою інвестори під час реалізації інвестиційних проектів, є забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства. Вкладення коштів у великі проекти передбачає відволікання значних фінансових ресурсів на тривалий період. Ця практика може призвести до певних викликів, таких як зниження платоспроможності компаній у

проведенні їхніх поточних господарських операцій та здійсненні платежів до бюджету, а в крайньому випадку — навіть до банкрутства.

Багато виробничих підприємств, реалізуючи великі інвестиційні проекти, часто залучають кредитні ресурси, що призводить до наявності позикових коштів у їхній активній частині. Такий стан речей може вплинути на загальну фінансову стійкість підприємств у майбутньому.

Оцінка умов кредитування, аналіз ефективності та прогнозування фінансового стану підприємства на різних етапах інвестиційних проектів стають невід'ємною частиною процесу прийняття стратегічних рішень. У цьому контексті визначальним фінансовим показником, що відображає рівень фінансової стійкості та платоспроможності, є обсяг чистого прибутку.

З метою виявлення основних факторів, що впливають на цей показник, будемо проводити кореляційний аналіз окремих фінансових показників діяльності ПрАТ «Сад». Для більш глибокого розуміння цих залежностей використаємо кореляційно-регресійний аналіз та розробимо економіко-математичну модель.

Аналіз впливу окремих факторів на чистий дохід та показники рентабельності надає можливість оцінити формування конкретних тенденцій, що виникли внаслідок функціонування сільськогосподарських підприємств Вінницької області протягом періоду з 2002 по 2011 роки. Здійснимо кількісну оцінку загального впливу досліджуваних факторів на фінансові показники. Загальний взаємозв'язок усіх факторів ($X_1, X_2, \dots, X_n$) з фінансовими показниками (Y) може бути визначений рівнянням лінійної багатофакторної регресії за такою формулою:

$$Y = a_0 + a_1X_1 + a_2X_2 + \dots + a_nX_n, \quad (3.12)$$

Використовуючи результати кореляційно-регресійного аналізу, будемо визначати вплив таких факторів на обсяг чистого прибутку у тисячах гривень (Y) для ПрАТ «Сад»:

- 1) Асортиментна структура підприємства, % (X_1);

- 2) Сезонність виробництва, % (X2);
- 3) Середня ціна продукції у тисячах гривень за ц. (X3);
- 4) Фондовіддача (співвідношення чистого доходу до середньорічної вартості основних засобів) у гривнях за гривню (X4);
- 5) Матеріаловіддача (співвідношення чистого доходу до суми матеріальних витрат) у гривнях за гривню (X5);
- 6) Кількість працівників, осіб.

Зазначені показники групувалися для подальшого аналізу ПрАТ «Сад», що вивчалися протягом років 2018-2022 рр.. Середні значення використовувалися для аналізу за зазначений період (таблиця 3.5).

Таблиця 3.5- Дані для кореляційно – регресійного аналізу впливу факторів на прибуток ПрАТ «Сад»

Роки	Y	X1	X2	X3	X4	X5	X6
2018	15102,1	0,22	0,18	80,00	1,30	0,96	210,00
2019	17850,4	0,17	0,24	84,00	0,80	0,67	206,00
2020	42739,0	0,19	0,23	114,00	0,60	1,07	197,00
2021	6349,0	0,19	0,22	145,00	1,10	0,59	190,00
2022	13225,0	0,18	0,23	132,00	0,70	0,72	185,00
У середньому за 5 років	19053,1	0,19	0,22	111,00	0,90	0,80	197,60

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Завдяки програмі MS Office Excel – 2016 було отримано таке рівняння регресії:

Отримане рівняння регресії на основі введених даних має вигляд:

$$Y = 19257,43 - 62061,44x_1 + 8620,11x_2 - 20,16x_3 - 14599,29x_4 + 14064,73x_5 - 16,97x_6 \quad (3.13)$$

Дане рівняння вказує на те, що серед усіх шести факторів найзначущий вплив на результативний показник мають:

- 1) Асортиментна структура підприємства – збільшення вагомості цього фактора на 1% призводить до зменшення прибутку на 62061,44 тис. грн.

2) Фондовіддача - збільшення даного фактора на 1 грн. призводить до майже 14599,29 тис. грн. зменшення обсягу чистого доходу.

3) Матеріаловіддача - збільшення даного фактора на 1 грн. призводить до майже 14064,73 тис. грн. збільшення обсягу чистого доходу.

Для визначення порівняльної сили впливу окремих факторів на результат, потрібно розрахувати часткові коефіцієнти еластичності (ϵ_i). Ці коефіцієнти показують, на скільки в середньому зміниться результативна ознака при зміні на 1% кожного фактора за фіксованого положення інших факторів за відповідною формулою.

$$\epsilon_i = \frac{a_i x_i}{y} \quad (3.15)$$

де " a_i " - це коефіцієнт регресії при i -му факторі, " x_i " - середнє значення i -го фактору, " y " - середнє значення результативної ознаки.

Продовжимо аналіз впливу окремих факторів на результативну ознаку з використанням отриманих значень часткових коефіцієнтів еластичності.

- Збільшення асортиментної структури на 1% при фіксованих інших факторах призведе до зменшення обсягу чистого прибутку на приблизно 0,534%.

- Збільшення сезонності виробництва на 1% при фіксованих інших факторах призведе до збільшення обсягу чистого прибутку на приблизно 0,853%.

- Збільшення середньої ціни продукції на 1% при фіксованих інших факторах призведе до зменшення обсягу чистого прибутку на приблизно 0,115%.

- Збільшення фондovіддачі на 1% при фіксованих інших факторах призведе до зменшення обсягу чистого прибутку на приблизно 0,557%.

- Збільшення матеріаловіддачі на 1% при фіксованих інших факторах призведе до збільшення обсягу чистого прибутку на приблизно 0,512%.

- Збільшення кількості працівників на 1% при фіксованих інших факторах призведе до зменшення обсягу чистого прибутку на приблизно 0,154%.

Ці значення дозволяють зрозуміти, як зміна кожного окремого фактора впливає на результативну ознаку, враховуючи взаємодію інших факторів.

Отже, на підставі проведеного кореляційно-регресійного аналізу можна зробити висновки, що для збільшення прибутку досліджуваних підприємств необхідно дотримуватися відповідної спеціалізації виробництва. Кожне підприємство повинно переглянути структуру виробництва та зосередитися на кількох основних напрямках діяльності. Багатoproфільне виробництво та наявність великої кількості галузей можуть призвести до їх подрібнення, що, в свою чергу, знижує можливість впровадження прогресивних технологій і технічних комплексів, а, отже, і підвищення ефективності виробництва.

Економічна важливість спеціалізації виявляється у наступному:

- відкриває широкі можливості для організації масового та ритмічного виробництва продукції;
- сприяє вдосконаленню технологій та підвищенню окупності капітальних вкладень;
- створює сприятливі умови для технічного прогресу та впровадження досягнень науки і передового досвіду для ефективного використання ресурсів;
- разом із збільшенням виробництва поліпшує якість продукції, підвищує культуру виробництва, розвиває кваліфікацію працівників та впроваджує нові професії;
- сприяє зниженню витрат і підвищенню рентабельності виробництва продукції.

Щодо оберненого впливу факторного показника - фондovіддача, важливо відзначити, що його збільшення можливе при умові зменшення вартості основних засобів. Зменшення цієї вартості може негативно вплинути на обсяг чистого прибутку підприємства, оскільки конкурентоспроможність аграрного виробництва та ефективність використання ресурсів визначаються матеріально-технічною базою, основу якої складають основні виробничі засоби. Забезпеченість основними засобами сільськогосподарських підприємств визначає їх виробничий потенціал і ефективність господарювання. Сільськогосподарський чистий прибуток та інвестиції визначаються великою мірою основними виробничими засобами.

Отже, коефіцієнт множинної кореляції R дорівнює приблизно $-0,769$, що свідчить про помірний високий від'ємний лінійний зв'язок між факторами та результативною ознакою. Коефіцієнт множинної детермінації R^2 дорівнює приблизно 0.592 , що вказує на те, що близько $59,2\%$ варіації результативної ознаки пояснюється факторами $X_1, X_2, X_3, X_4, X_5, X_6$.

Важливим етапом у кореляційно-регресійному аналізі є перевірка моделі на наявність мультиколінеарності, яка може приймати стохастичну (ймовірнісну) або функціональну форму. На практиці, мультиколінеарність частіше виявляється у стохастичній формі, коли між факторами існує тісний кореляційний зв'язок, але не на рівні функціональної залежності ($r_{ij} > 0,6$ при прямому зв'язку та $r_{ij} > -0,6$ при оберненому). Для визначення мультиколінеарності будемо використовувати кореляційну матрицю засобами MS Office Excel-2016.

Таблиця 3.6 - Матриця коефіцієнтів кореляції моделі чистого прибутку

	X1	X2	X3	X4	X5	X6
X1	1					
X2	-0,49	1				
X3	-0,76	0,58	1			
X4	0,41	-0,74	-0,24	1		
X5	-0,56	0,61	0,90	-0,42	1	
X6	-0,27	0,87	0,32	-0,94	0,14	1

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Аналізуючи дані з таблиці коефіцієнтів кореляції, можна зробити наступні висновки:

1. Фактор x_3 (середня ціна продукції) має високий позитивний кореляційний зв'язок з фактором x_4 (фондовіддача) (коефіцієнт кореляції $0,90$). Це може означати, що збільшення середньої ціни продукції часто супроводжується збільшенням фондовіддачі.

2. Фактор x_2 (сезонність виробництва) має високий негативний кореляційний зв'язок з фактором x_4 (фондовіддача) (коефіцієнт кореляції $-0,74$). Це може свідчити про те, що збільшення сезонності виробництва може впливати на зменшення фондовіддачі.

3. Фактор x_4 (фондовіддача) і фактор x_6 (кількість працівників) мають високий негативний кореляційний зв'язок (коефіцієнт кореляції $-0,94$). Це може вказувати на те, що збільшення фондовіддачі може супроводжуватися зменшенням кількості працівників.

Ці висновки базуються на аналізі значень коефіцієнтів кореляції і можуть допомогти в розумінні взаємозв'язків між різними факторами у моделі.

З метою усунення мультиколінеарності виключимо з моделі наступні фактори:

1. Фактор x_3 (середня ціна продукції) - має високий позитивний кореляційний зв'язок з фактором x_4 (фондовіддача) (коефіцієнт кореляції $0,90$). З метою усунення мультиколінеарності із моделі виключимо фактор x_3 .

2. Фактор x_2 (сезонність виробництва) - має високий негативний кореляційний зв'язок з фактором x_4 (фондовіддача) (коефіцієнт кореляції $-0,74$). З метою усунення мультиколінеарності із моделі виключимо фактор x_2 .

3. Фактор x_6 (кількість працівників) - має високий негативний кореляційний зв'язок з фактором x_4 (фондовіддача) (коефіцієнт кореляції $-0,94$). З метою усунення мультиколінеарності із моделі виключимо фактор x_6 .

Після виключення цих факторів (відповідно до таблиці 3.7) модель може стати менш чутливою до мультиколінеарності і продовжити точно визначати вплив інших факторів на результативну ознаку.

Отримані результати регресійного аналізу представлені у таблиці 3.8.

Таблиця 3.7 - Вихідні дані для кореляційно-регресійного аналізу

Роки	Y	X1	X4	X5
2018	15102,1	0,22	1,30	0,96
2019	17850,4	0,17	0,80	0,67
2020	42739,0	0,19	0,60	1,07
2021	6349,0	0,19	1,10	0,59
2022	13225,0	0,18	0,70	0,72
У середньому за 5 років	19053,1	0,19	0,90	0,80

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Таблиця 3.8 - Коефіцієнти тісноти зв'язку

Регресійна статистика

Множинний R	0,97
R-квадрат	0,94
Нормований R-квадрат	0,78
Стандартна помилка	6526,72
Спостереження	5,00

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Якість отриманої моделі визначається високим значенням коефіцієнта множинної кореляції R, який становить 0,97 згідно з нашими результатами. Це вказує на значний рівень кореляції в рамках моделі. Значення R-квадрата, або коефіцієнта детермінації, свідчить про відповідність між вихідними даними та регресійною моделлю, оскільки його значення близьке до 1 - конкретно 0,94. Таким чином, лінійна модель пояснює 94% варіації, що вказує на точність вибору фактора. Лише 6% варіації пояснюються іншими факторами, які впливають на чистий прибуток підприємств, але не враховані в лінійній моделі регресії.

Таблиця 3.9 - Показники вірогідності моделі

	Df	SS	MS	F	Значення F
Регресія	3,0	730841583,1	243613861,0	5,7	0,3
Залишок	1,0	42598070,4	42598070,4		
Разом	4,0	773439653,5			

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Високий рівень кореляції та детермінації вказує на систематичність даної залежності. Значущість F-статистики свідчить про достовірність результатів оцінювання. Важливим є також аналіз дисперсії та F-статистики, оскільки їх високі значення вказують на велику варіацію між залежною та незалежною змінною, що підтверджує значущість регресійного рівняння.

У таблиці 3.10 наведені коефіцієнти

Тоді використовуючи той самий алгоритм, отримає наступне рівняння регресії:

$$Y = 24499,49 - 24844,69 x_1 + 17653,39 x_4 + 7733,21 x_5 \quad (3.16)$$

Таблиця 3.10 - Таблиця коефіцієнтів

	Коефіцієнти	Стандартна помилка	t-статистика	P-Значення	Нижні 95%	Верхні 95%	Нижні 95,0%	Верхні 95,0%
Y	60061,88	71616,88	0,84	0,56	-849916,91	970040,67	-849916,91	970040,67
X 1	-614582,97	724823,17	-0,85	0,55	-9824334,58	8595168,63	-9824334,58	8595168,63
X 4	7295,87	39520,29	0,18	0,88	-494857,06	509448,80	-494857,06	509448,80
X5	86278,93	45635,21	1,89	0,31	-493571,38	666129,25	-493571,38	666129,25

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

В результаті проведеного дослідження було встановлено величину коефіцієнта множинної кореляції $R = 0,97$, який вказує на досить щільний зв'язок між 3-ма факторами і результативною ознакою. Множинний коефіцієнт детермінації ($R^2 = 0,94$) свідчить про те, що варіація обсягу чистого прибутку досліджуваних підприємств на 94% обумовлюється такими факторами, як: асортиментна структура підприємств, фондівіддача та матеріалівіддача, які були введені в кореляційну модель.

Основауючись на визначених параметрах рівняння регресії та розрахунку часткових коефіцієнтів еластичності, можна зробити висновки. Зміна асортиментної структури на 1% при фіксованих інших факторах призводить до зменшення чистого прибутку на 130,76 одиниць. Зміна фондівіддачі на 1% при фіксованих інших факторах призводить до збільшення чистого прибутку на 93,10 одиниць. Зміна матеріалівіддачі на 1% при фіксованих інших факторах призводить до збільшення чистого прибутку на 40,76 одиниць. Ці висновки ілюструють, на скільки в середньому змінюється результативна ознака при зміні на 1% кожного фактора за фіксованих інших умов.

3.3 Напрямки покращення стану інвестиційної привабливості підприємства

У контексті переходу підприємств на ринок виникла необхідність та можливість самостійно визначати напрямки інвестиційної діяльності, джерела і заходи для досягнення поставлених цілей. Іншими словами, це означає, що підприємства мають змогу самостійно формувати свою інвестиційну політику. У перехідному періоді економічної системи велика динаміка, і це вимагає від суб'єктів господарювання швидко реагувати на зміни в економічній ситуації країни та коригувати свої дії відповідно. Це передбачає, що підприємства повинні мати здатність адаптуватися та розвиватися, поступово переходячи від одного стану до якісно нового.

Більшість досліджень спрямована на аналіз окремих аспектів, пов'язаних із стимулюванням інвестиційної діяльності та зниженням інвестиційних ризиків через використання оцінок привабливості об'єктів для інвестування. При цьому мало уваги приділяється вивченню системних особливостей інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання на рівні підприємств як цілісних утворень. Механізми для ефективного використання та розвитку цієї привабливості також недостатньо розроблені.

Підхід, орієнтований на вирішення проблем, передбачає обґрунтований вибір елементів та процедур оцінки з урахуванням самої проблеми. Значущість основних елементів визначається з урахуванням їх впливу на остаточне рішення конкретної задачі, що ставиться перед оцінкою. Такий підхід до оцінки інвестиційного потенціалу суб'єктів господарювання дозволяє: порівнювати обсяг аналізу з можливостями виконавців та наявною базою даних; визначати недолік та критичні аспекти інвестиційної привабливості підприємства; оцінювати ефективність використання інвестиційного потенціалу суб'єктів господарювання за допомогою коефіцієнта використання; розробляти рекомендації для поліпшення вихідного інвестиційного потенціалу та мінімізації інвестиційних ризиків підприємства за допомогою зворотного зв'язку.

Створення інвестиційної привабливості підприємства відбувається у контексті взаємних інтересів, що стосуються як самого підприємства, так і його потенційних інвесторів. Здатність залучити інвестиції залежить від розуміння та урахування інтересів обох сторін, від здатності побачити об'єкт інвестування з точки зору інвестора і оцінити його інвестиційну привабливість. Також підприємство має інтерес у підвищенні своєї інвестиційної привабливості: кожен суб'єкт господарювання прагне розвивати виробництво, підвищувати конкурентоспроможність продукції та підприємства загалом.

Інвестиційна привабливість підприємства - це сукупність характеристик його фінансово-господарської та управлінської діяльності, перспектив розвитку та можливостей для привертання інвестиційних ресурсів. Оцінка інвестиційної

привабливості підприємства є комплексною оцінкою його внутрішнього середовища.

Процес інвестування передбачає генерацію, розподіл та використання капіталу. Замовником оцінки інвестиційної привабливості може бути як інвестор, так і саме підприємство. Метою оцінки інвестиційної привабливості для підприємства є виявлення його сильних і слабких сторін в фінансово-господарській діяльності, а для інвестора - визначення стану та потенціалу можливого об'єкта інвестування. Подвійність мети оцінки інвестиційної привабливості підприємства виникає з обов'язкового двостороннього (подвійного) ефекту успішного інвестування: позитивних наслідків як для інвестора, так і для об'єкта інвестування.

Отримані результати щодо інвестиційної привабливості використовуються кожним із замовників для досягнення своїх цілей: інвестор використовує їх для розробки та обґрунтування можливих варіантів вкладення інвестицій та для забезпечення ефективного використання коштів з метою отримання майбутнього прибутку; підприємство використовує їх для розробки заходів з підвищення інвестиційної привабливості, залучення інвестицій та забезпечення ефективності їх використання.

Оцінка та аналіз інвестиційної привабливості підприємства є основою для розробки його стратегії щодо залучення інвестицій, а також для виявлення недоліків у його діяльності та планування заходів для їх усунення. Цей процес також допомагає потенційним інвесторам приймати розсудливі рішення щодо інвестування у дане підприємство.

Оцінка інвестиційної привабливості будь-якого підприємства вимагає уваги до його оточуючого середовища, зокрема адміністративно-територіального положення в державі. Підприємство - це соціально-економічна система, яка постійно змінюється, розвивається і вдосконалюється. Перспективи діяльності підприємства в Україні обмежені як внутрішніми, так і зовнішніми факторами, включаючи економічну ситуацію, розвиток ринкової інфраструктури та інші чинники. Ситуація в галузях та регіонах України свідчить про значний рівень впливу ризиків, як внутрішніх, так і зовнішніх, на всі можливі об'єкти інвестування.

Тому інвестори, зокрема іноземні, прагнуть отримати інформацію про умови, що впливають на формування інвестиційної привабливості підприємства. Наявність повної інформації про галузь, регіон та умови господарювання суттєво впливають на привабливість підприємства. Таким чином, інвестиційна привабливість може бути розглянута на рівні країни, галузі або регіону

При прийнятті рішення про інвестування капіталу в певний об'єкт, інвестор розглядає загальний ступінь привабливості інвестиції. Інвестор повинен уважно розглядати, як забезпечується висока привабливість на всіх етапах прийняття інвестиційних рішень, починаючи з вибору країни-реципієнта та закінчуючи визначенням конкретного інвестиційного проекту. Звідси очевидно, що інвестиційна привабливість є сукупністю факторів, і низький рівень привабливості є частиною загального рівня. Інакше кажучи, всі рівні інвестиційної привабливості взаємопов'язані між собою.

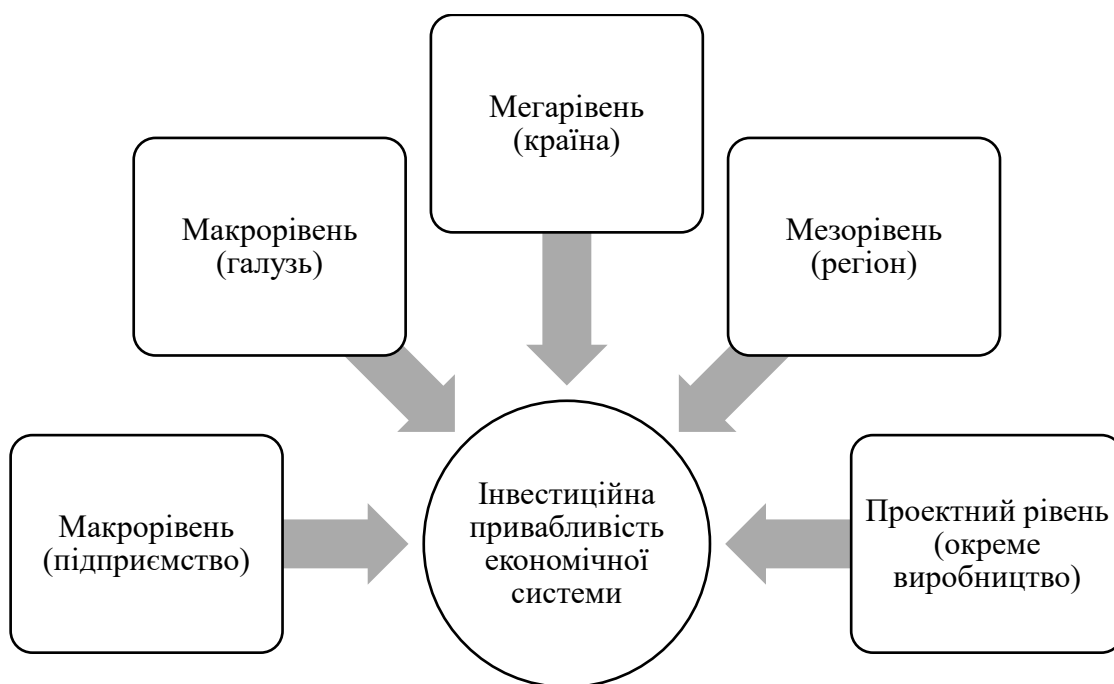

Рис. 3.2. Багаторівнева модель інвестиційної привабливості економіки

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Оцінка привабливості для інвестицій у підприємство полягатиме в урахуванні різних аспектів привабливості на всіх рівнях. Досвід співпраці з внутрішніми та іноземними інвесторами підтверджує, що стратегічному інвестору

завжди важливо, щоб підприємство було привабливим для інвестування в інвестиційно привабливій галузі та привабливому регіоні. Іншими словами, за однакових умов інвестор не буде вкладати гроші у підприємство, яке належить до галузі з кризовим станом або розташоване в непривабливому регіоні.

Визначення власної інвестиційної привабливості не є кінцевою метою для підприємства, яке має намір привласнити інвестиції. Заходи щодо підвищення інвестиційної привабливості, проведені на основі аналізу поточного стану підприємства, спрямовані на залучення нових інвесторів і поліпшення умов для інвестування.

Підвищення інвестиційної привабливості, що є частиною стратегічного розвитку підприємства, має відбуватися в межах системи, поданої на рисунку 3.3.

Рис. 3.3. Система формування інвестиційної привабливості на підприємстві

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Фахівці вивчають різні чинники, які впливають на створення інвестиційної привабливості підприємств. Аналіз існуючих методів, особливостей економічного розвитку та функціонування ринкової інфраструктури дозволяє визначити ключові

фактори впливу на інвестиційну привабливість, такі як фінансова стійкість, майновий стан, бізнес-активність, ліквідність активів і рентабельність.

Зміни на рівні підприємств для поліпшення управління інвестиційною діяльністю повинні включати в себе правильний вибір та успішну реалізацію стратегії підприємства (див. рисунок 3.4), підвищення впливу власників підприємства на менеджерів для поліпшення інвестиційних рішень (максимізація ефективності капіталу), встановлення процедур для оцінки та фінансового аналізу проектів, підвищення кваліфікації персоналу у галузі оцінки інвестиційних проектів, зменшення внутрішньої опозиції змінам (реструктуризації) на підприємстві шляхом зміни норм організаційної культури [24].

Для підвищення ефективності процесу прийняття інвестиційних рішень важливо перейти до проектного підходу, який включає в себе порівняння позитивних результатів від проекту з його негативними наслідками, визначення показників ефективності проекту, таких як чиста поточна вартість, внутрішня норма рентабельності та норма окупності. При цьому слід враховувати вплив часу, порівнюючи майбутні грошові потоки, що виникають під час реалізації проекту, з поточними витратами. Крім того, в сучасних умовах важливими стають питання технічного аналізу, комерційної доцільності, оцінки можливого впливу проекту на фінансовий стан підприємства та економіку держави, а також на оточуюче середовище та соціальну сферу. Перед тим як приймати рішення щодо інвестування, необхідно обґрунтовувати найбільш доцільні джерела та методи фінансування інвестицій, а також умови обслуговування боргу. На заключних етапах обґрунтування інвестиційного проекту проводиться аналіз чутливості, що дозволяє зменшити ймовірність впливу ризиків і оцінити зміну факторів, які найбільше впливають на ефективність інвестування.

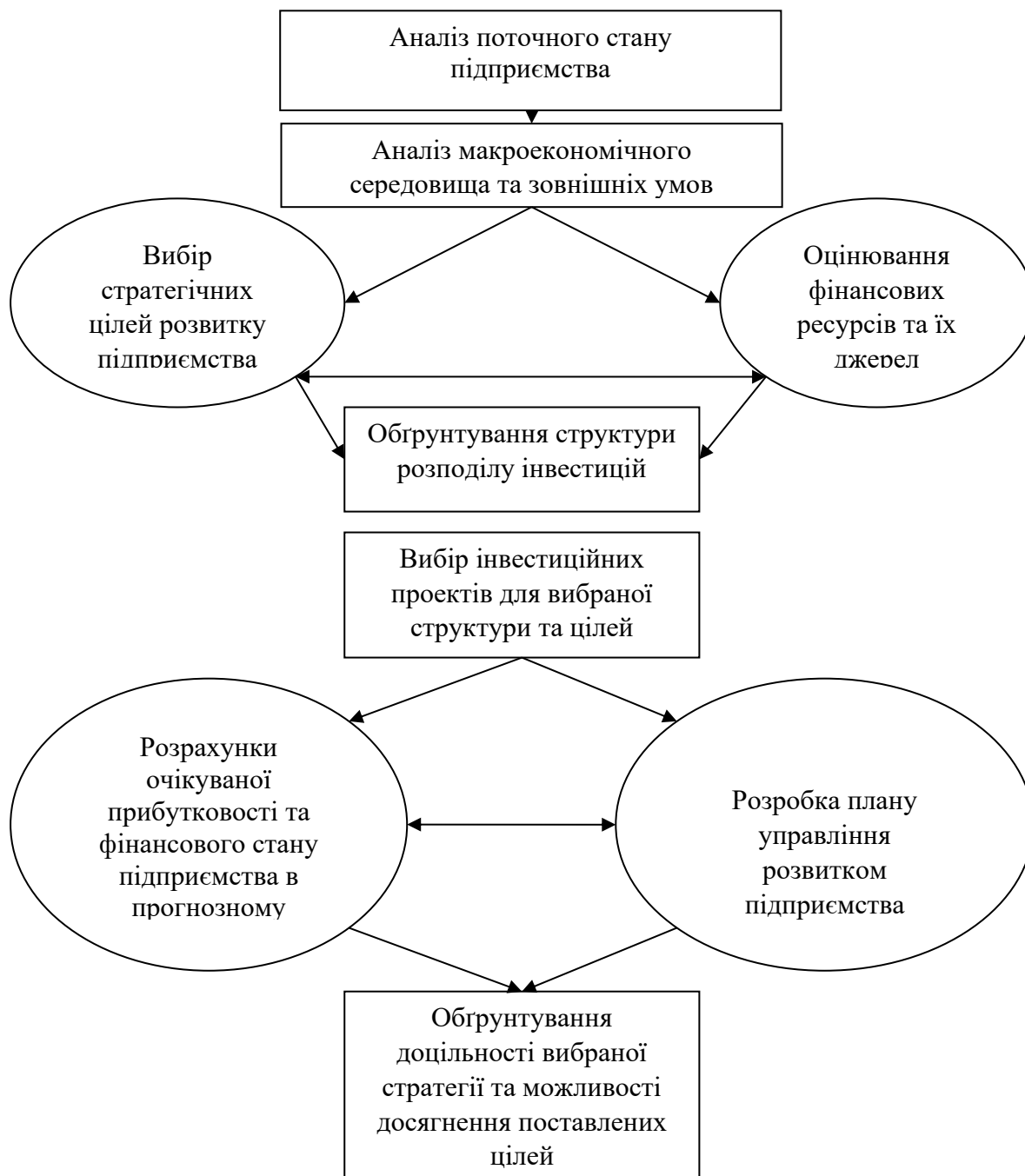

Рис. 3.4. Формування інвестиційної стратегії

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Для досягнення якості управління інвестиціями на підприємствах, державна політика повинна, з одного боку, сприяти змінам у внутрішньому середовищі підприємств та, з іншого боку, створювати можливості для їх реалізації. Жорсткі умови діяльності та необхідність подолання перешкод краще стимулюють внутрішній розвиток та підвищення конкурентоспроможності пивоварної

промисловості, ніж наявність сприятливих можливостей. Спроби штучного поліпшення умов функціонування підприємств призводять до втрати стимулів для розвитку та збереження неефективної системи.

Розвиток інвестиційної діяльності в Україні передбачає вирішення складних завдань, включаючи вдосконалення системи залучення інвестиційних ресурсів, їх раціональний розподіл та використання. Основним завданням у цьому комплексному процесі є залучення інвестицій, ефективність якого залежить від рівня привабливості інвестиційних об'єктів.

Інвестиційний клімат, зазвичай, відноситься до всієї країни і сильно залежить від її правового середовища та спеціального законодавства, але впливає також на інвестиційну привабливість окремих регіонів.

Отже, визначення факторів та потенційних можливостей підвищення інвестиційної привабливості є ключовим елементом теоретичного обґрунтування проблеми створення достатньої конкурентоспроможності підприємства на інвестиційному ринку. Це однозначно пов'язано з загальними факторами інвестиційної привабливості, які можна узагальнити як фінансово-економічні, соціальні та інформаційні.

Між активними впливовими факторами і можливостями підвищення привабливості для інвестицій, основне значення слід приділити першій групі факторів, які безумовно мають найбільший вплив на створення рівня привабливості для інвестицій підприємства. До фінансово-економічних чинників і резервів для підвищення інвестиційної привабливості можна віднести наступні:

- 1) Покращення використання основних фондів на підприємстві.
- 2) Збільшення якості управління заборгованістю перед кредиторами та дебіторами.
- 3) Підвищення ефективності використання оборотних коштів.
- 4) Покращення управління прибутком підприємства.
- 5) Впровадження маркетингових заходів та контролю за якістю продукції.
- 6) Підвищення ефективності управління цінами на продукцію підприємства.

7) Збільшення ефективності діяльності підприємства завдяки впровадженню екологічно безпечного обладнання.

8) Покращення діяльності внутрішнього аудиту, його якості та результативності.

Важливим засобом впливу на інвестиційну активність має стати гнучка податкова система, яка дозволить збільшити нагромадження за рахунок скорочення об'єму оподаткування на інвестиційні ресурси. Розв'язанню проблеми активізації інвестиційної діяльності буде сприяти цільове використання амортизаційних відрахувань на капіталовкладення, залучення коштів від населення, комерційних банків та іноземних інвестицій.

Цінові відносини необхідно розглядати в контексті всього процесу відтворення, починаючи від закупівлі матеріально-технічних ресурсів, необхідних для виробництва продукції, і закінчуючи її остаточною реалізацією. На державному рівні раціонально визначати цільові програми та обчислювати необхідні обсяги інвестицій.

Важливим завданням державної інвестиційної політики є розвиток ринку капіталу для виробників товарів, ринку засобів виробництва та нових технологій, а також забезпечення виробництва найбільш важливих видів продукції, які зараз не задовольняють потреб споживачів.

З ростом ринкових відносин та впливом науково-технічного прогресу ускладнюються умови господарської діяльності підприємств. Процес реформування економіки створює сприятливі умови для збільшення їхньої активності та зростання конкуренції між ними, що вимагає об'єктивної оцінки ефективності своєї діяльності від суб'єктів господарювання. Однак це є викликом у зв'язку з обмеженими ресурсами для фінансування поточної та перспективної діяльності, а також відсутністю ефективних методів реалізації фінансово-економічної стратегії.

Для розв'язання цих проблем широко використовуються методи економіко-математичного моделювання. Це дозволяє покращити ефективність прийняття адміністративних рішень як на державному рівні, так і на рівні окремих суб'єктів

господарювання, а також забезпечує ефективне планування виробництва та реалізації товарів підприємств і визначення напрямків оптимізації процесів управління оборотним капіталом.

У умовах конкурентного середовища особливо важливим є вирішення стратегічних завдань, таких як розробка та впровадження нових технологій управління, регулювання та планування економічних параметрів діяльності підприємства, визначення тенденцій у розвитку його фінансового стану та перспективних фінансових можливостей. Фінансова стратегія підприємства, яка входить до загальної стратегії розвитку, спрямована на вирішення цих завдань та на побудову стратегічної моделі управління процесами формування та використання фінансових ресурсів підприємства. Водночас стратегічне моделювання безпосередньо пов'язане з фінансовою стратегією діяльності підприємства і вказує, яким чином підприємство може розвиватися в майбутньому за умови виконання ряду тактичних заходів, що визначають характер та напрямок фінансових відносин. Невпевненість у напрямках розвитку суб'єкта господарювання, особливо у зв'язку з особливостями операційної діяльності, вимагає не тільки визначення стратегічних завдань, але і можливість їх перегляду під час реалізації. Водночас процес визначення та вдосконалення фінансової стратегії може розглядатися з різних поглядів.

Пропонуємо застосування моделі управління та реалізації фінансової стратегії компанії шляхом досягнення необхідних фінансових показників, що сприяють раціональному формуванню та ефективному використанню капіталу загалом, а також оборотного капіталу зокрема. Дана модель також допомагає визначити напрямки інвестицій, оцінити відповідність дій адміністрації фінансовому стану підприємства, ідентифікувати головні загрози від конкурентів і шляхи досягнення конкурентної переваги.

Таблиця 3.11 - Підходи до визначення та вдосконалення фінансової стратегії підприємства

Підхід до розгляду фінансової стратегії	Сутність процесу визначення та вдосконалення фінансової стратегії
як соціально економічна модель	Модель, орієнтована на багатофакторність, враховує широкий спектр чинників і дій, необхідних для досягнення майбутніх цілей в рамках стратегії розвитку фінансового ресурсу підприємства. У цій концепції важливо застосовувати ситуаційний підхід, щоб визначити мету підприємства та визначити послідовність дій для досягнення цієї мети.
як генеральний план дій	План дій для забезпечення фінансової стійкості підприємства в умовах ринкової діяльності включає в себе теорію та практику формування фінансових ресурсів, їх планування та прив'язку кінцевої мети до фінансових показників. Головною метою цього підходу є досягнення конкретних значень фінансових показників шляхом застосування єдиного комплексу дій.
як конкретна практична діяльність	Важливо акцентувати на практичному виконанні комплексного управління активами та пасивами підприємства, звертаючи увагу на конкретний процес управління. Важливо розглядати його як не просто план дій, а складний набір можливих шляхів розвитку підприємства, що формується під впливом зовнішнього середовища.

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Виходячи з основної ідеї стратегії, яка визначає довгострокові цілі та завдання підприємства, а також визначає шляхи дій та розподіл ресурсів, необхідних для досягнення цих цілей, можна розглядати модель управління процесами формування та використання оборотного капіталу як логічно побудовану стратегічну програму для досягнення головної мети - ефективного управління оборотним капіталом. Це відповідає загальній стратегії розвитку підприємства в цілому та досягненню основної стратегічної цілі підприємницької діяльності - збільшення ринкової цінності та привабливості для інвесторів.

Для раціонального управління оборотним капіталом підприємства і впливу на показники ефективності їх роботи важливо використовувати модель, що є динамічним комплексом п'яти взаємопов'язаних процесів і дозволяє прогнозувати майбутні потреби в оборотному капіталі при будь-якому обсязі продажів, визначити оптимальний склад оборотних активів та структуру джерел фінансування.

Розробка моделі управління процесами формування та використання оборотного капіталу базується на загальній стратегії управління підприємницькою діяльністю, яка повинна бути належним чином обґрунтована перед виконанням стратегічного управління оборотним капіталом. Загальна стратегія розглядається як довгостроковий напрямок розвитку підприємства, спрямований на зміцнення його позицій на ринку, задоволення потреб споживачів та досягнення поставлених цілей.

Вдосконалення інвестиційної привабливості ПрАТ «Сад» вимагає впровадження різноманітних напрямків дій, спрямованих на залучення та збільшення інвестиційного потоку. Ось кілька можливих напрямків покращення стану інвестиційної привабливості ПрАТ «Сад»:

Розвиток інфраструктури: Забезпечення високоякісної інфраструктури є важливим чинником, що впливає на інвестиційну привабливість підприємства. Це включає поліпшення стану доріг, розвиток системи зв'язку, енергетичних мереж, водопостачання та інших важливих інфраструктурних об'єктів.

Модернізація технологій: Використання сучасних технологій може значно підвищити ефективність виробництва і зробити підприємство більш привабливим для інвесторів. Інвестиції в автоматизацію процесів, впровадження систем моніторингу та контролю, використання розумних агротехнологій можуть покращити продуктивність та знизити витрати.

Розвиток маркетингу та брендування: Створення сильного бренду і розвиток маркетингової стратегії допоможуть привернути інвесторів. Це включає активне маркетингове дослідження, побудову відносин зі споживачами, розробку унікальної пропозиції споживачу та підвищення свідомості про продукт на ринку.

Впровадження стандартів якості: Забезпечення високої якості продукції є ключовим фактором привабливості ПрАТ «Сад». Інвестори шукають підприємства, які дотримуються стандартів якості і безпеки харчових продуктів. Отримання сертифікатів якості, таких як HACCP, GlobalGAP тощо, може сприяти залученню інвестицій.

Розвиток управлінського потенціалу: Команда керівників і співробітників, яка має відповідні знання та навички, є важливим ресурсом для привабливості підприємства для інвесторів. Інвестиції в розвиток управлінського потенціалу, проведення тренінгів та підвищення кваліфікації можуть сприяти покращенню управління підприємством.

Розширення ринків збуту: Розробка стратегії розширення ринків збуту може збільшити інвестиційний інтерес до підприємства. Це може включати пошук нових ринків, експортні можливості, розвиток співпраці з роздрібними мережами та ресторанами, а також розвиток власного магазину або онлайн-продажів.

Партнерство та співробітництво: Укладання стратегічних партнерств та співробітництво з іншими суб'єктами аграрного сектора можуть покращити інвестиційну привабливість підприємства. Це можуть бути спільні проекти з виробництва, зберігання або переробки сільськогосподарської продукції, а також спільні зусилля щодо розвитку нових технологій або ринків.

Фінансова стабільність: Забезпечення фінансової стабільності є важливим фактором для інвесторів. Підприємство повинно мати чітку фінансову стратегію, ефективне управління фінансами та планування інвестиційних проектів. Крім того, залучення фінансової підтримки через інвестиційні фонди, банки або державні програми може підвищити інвестиційну привабливість.

Сталість та екологічна відповідальність: Сьогодні все більше інвесторів звертають увагу на сталість та екологічну відповідальність підприємств. Важливо розвивати та впроваджувати практики сталого сільськогосподарського виробництва, зменшувати негативний вплив на навколишнє середовище та забезпечувати високі стандарти екологічної безпеки.

Інформаційна прозорість: Надання достовірної та об'єктивної інформації про діяльність підприємства, фінансовий стан, перспективи розвитку та ризики може збільшити довіру потенційних інвесторів. Важливо мати чітку звітність та здійснювати аудити, щоб забезпечити прозорість і незалежну оцінку.

Ці напрямки спрямовані на створення сприятливого середовища для інвестицій у сільськогосподарське підприємство. Комбінація цих заходів може

допомогти привернути інвесторів, підвищити конкурентоспроможність та забезпечити стаке економічне зростання.

Ці напрямки покращення стану інвестиційної привабливості сільськогосподарського підприємства можуть бути використані як основа для розробки стратегії розвитку. Проте, варто пам'ятати, що кожне підприємство має свої особливості, тому важливо провести аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища, щоб визначити найефективніші заходи для покращення інвестиційної привабливості у конкретному випадку.

На підставі вищевикладеного ми визначили основні напрямки для підвищення ефективності господарської діяльності ПрАТ «Сад». Запропоновані рекомендації, які будуть реалізовані в першу чергу, сприятимуть підвищенню показників прибутковості даного підприємства.

Давайте розглянемо, як зміниться загальний (інтегральний) показник інвестиційної привабливості при умові зростання доходу підприємства на 5%. Результати розрахунків інтегральних коефіцієнтів для кожної групи (блоку) показників, які брали участь у процесі оцінювання, наведено в таблиці 3.12. Це підвищення доходу може мати значення для окремих секторів бізнесу.

Важливо дослідити його вплив на конкретні сегменти та визначити, чи призведе це до позитивних змін у фінансовій структурі підприємства. Розгляд цього аспекту допоможе зрозуміти, як саме збільшення прибутку відобразиться на конкретних елементах фінансового управління та в якому обсязі ці зміни можуть відбутися.

Ми переглянули та оновили підрахункові блочні оцінки, зосереджуючись на показниках прибутковості підприємства для кожного блоку. Інші блочні оцінки залишилися незмінними.

Таким чином, ми можемо розрахувати прогностичний інтегральний показник інвестиційної привабливості ПрАТ «Сад».

$$\begin{aligned} K_k &= 92,34 * 0,1 + 3,08 * 0,15 + 1,79 * 0,25 + 8,62 * 0,4 = \\ &= 9,234 + 0,57 + 0,4475 + 3,448 = 13,6995 \quad (3.17) \end{aligned}$$

Знайдене прогнозне значення інтегрального показника становить 13,6995. Це значення порівнюємо зі значенням попереднього показника, яке ми отримали при оцінці поточної інвестиційної привабливості ПрАТ «Сад». Виявлене збільшення інтегрального показника на 0,164 свідчить про ефективність рекомендацій, сформованих на основі результатів нашого дослідження.

Таблиця 3.12 - Прогнозний розрахунок блочних інтегральних оцінок

Показник	P _i	P _i норм	K _j
Показники майнового стану			
Коефіцієнт оновлення фондів	2,10	0,10	0,21
Коефіцієнт вибуття фондів	0,70	0,10	0,07
Коефіцієнт зносу на початок року	19,10	0,30	5,73
Коефіцієнт зносу на кінець року	20,60	0,30	6,18
Коефіцієнт придатності на початок року	80,90	0,50	40,45
Коефіцієнт придатності на кінець року	79,40	0,50	39,70
Блочний інтегральний показник (Кб)			92,34
Показники фінансової стійкості			
Коефіцієнт автономії	0,95	0,20	0,19
Коефіцієнт фінансування (фінансової стабільності)	12,45	0,15	1,87
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,95	0,60	0,57
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами	1,78	0,20	0,36
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,66	0,15	0,10
Коефіцієнт фінансового левериджу	0,00	0,15	0,00
Блочний інтегральний показник (Кб)			3,08
Показники ліквідності			
Коефіцієнт покриття ліквідності	4,61	0,25	1,15
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,01	0,25	0,25
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,54	0,25	0,39
Блочний інтегральний показник (Кб)			1,79
Показники прибутковості			
Рівень рентабельності активів, %	3,38	0,20	0,68
Рівень рентабельності власного капіталу, %	3,57	0,20	0,71
Рівень рентабельності діяльності, %	11,34	0,20	2,27
Рівень рентабельності виробництва продукції, %	15,15	0,20	3,03
Рівень рентабельності оборотних коштів, %	9,64	0,20	1,93
Блочний інтегральний показник (Кб)			8,62

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Цей достатньо вагомий результат підтверджує, що рекомендації виявилися успішними у покращенні інвестиційної привабливості компанії.

ВИСНОВОК

У ході виконання даної кваліфікаційної роботи була проаналізована важлива та актуальна проблема, яка стосується оцінки інвестиційної привабливості підприємства та її прогнозування. Дослідження зосереджувалося на визначенні чинників, що впливають на інвестиційну привабливість, а також аналізі методів та інструментів для оцінки та прогнозування цього показника.

1. В процесі аналізу було виявлено, що ефективність та конкурентоспроможність підприємства в сучасних умовах визначаються не лише його фінансовим станом, але і широким спектром факторів, що включають стратегічне управління, інноваційність, ринкову позицію та інші. Отже, визначення інвестиційної привабливості стає складним завданням, що вимагає комплексного підходу.
2. ПрАТ «Сад» веде комплексну господарську діяльність, включаючи вирощування та обробку сільськогосподарської продукції, торгівлю власною продукцією та іншими товарами, надання різноманітних послуг, таких як обробіток землі, технічне обслуговування автомобілів, а також діяльність у сферах реклами, видавництва, торгівлі та науково-дослідницької роботи. На основі аналізу структури товарної продукції в рослинництві виділяється вагома роль вирощування зернових культур, зокрема кукурудзи на зерно, що займає більш як третину загальної площі. Це свідчить про зернову спеціалізацію підприємства. Однак, при цьому важливо відзначити середній рівень спеціалізації, оскільки інші види продукції також відіграють значущу роль. Низька частка в реалізації овочевих культур та неоптимальне розташування галузей свідчать про неефективне використання побічної продукції. Однак сприятливі умови для основної продукції дозволяють вважати спеціалізацію обґрунтованою. Земля виступає як основний засіб виробництва, і збільшення сільськогосподарських угідь свідчить про можливість розширення обороту земель на підприємстві. Щодо фінансово-господарської ситуації,

зростання вартості основних виробничих фондів і забезпеченість фондами свідчать про стабільність, але зменшення рентабельності та чистого прибутку вимагає уваги та розробки стратегій для підвищення ефективності підприємства.

3. В результаті роботи були застосовані законодавчо затверджена методика та тато дика О.Гуторова для оцінки інвестиційної привабливості підприємства, які дозволили отримати об'єктивні дані та врахувати різноманітні аспекти його діяльності. В цілому, аналіз інтегрального показника фінансового стану свідчить про нестабільність та можливі проблеми в діяльності ПрАТ «Сад», що вимагає компетентного управлінського втручання та розробки стратегій для відновлення фінансового здоров'я підприємства. Але протягом 5 років він мав високе значення, адже блочний інтегральний показник за показниками майнового стану підприємства має дуже високе значення. Проведені дослідження показали, що підприємство має не достатню фінансову стійкість, орієнтуючись на власний капітал. Фінансовий стан ПрАТ «Сад» згідно з розрахованими коефіцієнтами за 2018-2022 рр. та розрахованому інтегральному показнику за 2018-2022 рік відповідає задовільному рівню. Проведений аналіз дозволив сформулювати прогнози щодо можливого розвитку підприємства та його інвестиційної привабливості в майбутньому.
4. На основі результатів оцінки функції Харрінгтона для ПрАТ «Сад» можна зробити такі висновки про рівень інвестиційної привабливості цього підприємства протягом аналізованого періоду мав відмінний рівень інвестиційної привабливості.
5. Вдосконалення інвестиційної привабливості ПрАТ «Сад» вимагає впровадження різноманітних напрямків дій, спрямованих на залучення та збільшення інвестиційного потоку. Основними можливими напрямками покращення стану інвестиційної привабливості ПрАТ «Сад» є розвиток інфраструктури, модернізація технологій, розвиток маркетингу та

орендування, впровадження стандартів якості, розвиток управлінського потенціалу, розширення ринків збуту: партнерство та співробітництво, фінансова стабільність, інформаційна прозорість. Запропоновані рекомендації, які будуть реалізовані в першу чергу, сприятимуть підвищенню показників прибутковості даного підприємства.

Отже, отримані результати та розроблені підходи можуть бути використані як підґрунтя для прийняття управлінських рішень та формування стратегії розвитку підприємства в умовах нестабільного економічного середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Вірянська О.В. Оцінка інвестиційної привабливості URL: <https://nau.edu.ua/ua/> (дата звернення: 21.09.2023).
2. Гуткевич С. О., Пулій О. В. Інвестиційна привабливість: сутність, показники і чинники впливу. *Інтелект XXI*. 2019. № 2. С. 88–93.
3. Гудоров О.І. Оцінка інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств. URL: <https://www.researchgate.net/publication/331108471>
4. Єпіфанова І. Ю., Гладка Д. О. Методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості промислових підприємств. *Вісник Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Серія «Економіка»*. 2019. Т. 24. Вип. 4(77). С. 49–53.
5. Єпіфанова І. Ю., Гладка Д. О. Управління інвестиційною привабливістю підприємств. *Економіка та держава*. 2020. № 5. С. 64–69.
6. Зелінська О.М. Теоретичні засади визначення інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств в умовах сучасних євроінтеграційних процесів . *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. URL: <http://globalnational.in.ua/archive/22-2018/12.pdf> (дата звернення: 21.09.2023).
7. Ігнатюк В. В., Гончар Т. М., Малахова Ю. А. Вплив інвестиційної активності підприємства на його інвестиційну привабливість. *Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова*. 2019. Т. 24. С. 93-97.
8. Коренюк П. Концептуальні підходи та методи визначення інвестиційної привабливості національної економіки. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2018. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echcenu_2018_2_10 (дата звернення: 11.12.2022)
9. Крамаренко // Економіка АПК : міжнародний науково-виробничий журнал. – 2009. – № 10. – С. 69-73.

10. Косенко О.П., Перерва П.Г., Майстро Д.С. Інвестиційна привабливість як економічна категорія. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/> (дата звернення: 20.09.2022).
11. Кривов'язюк І.В. Інвестиційна діяльність підприємства: сутність, методика аналізу та шляхи підвищення її ефективності. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки*. 2018. Вип. 31. С. 83-90
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2018_31_19 (дата звернення: 21.09.2023).
12. Кулик А.М., Корецька О.В. Економічна сутність поняття інвестиційної привабливості. *Вісник НТУ «ХПІ». Серія «Економічні науки»*. 2018. № 15(1291). С. 7–11.
13. “Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій”, затверджена Наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій “22 від 23.02.1998 р. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 21.09.2023)..
14. Нечаєва І. А., Оболадзе А. Н. Порівняльний аналіз понять «інвестиційна привабливість», «репутація» та «імідж». *Тиждень науки-2020. Факультет економіки та управління : тези доп. наук.-практ. конф., 13–17 квітн. 2020 р. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2020. С. 228-230. URL: https://zp.edu.ua/uploads/dept_s&r/2020/conf/4.1/TN_2020-FEU.pdf (дата звернення: 21.09.2023).*
15. Никоненко А.Д. Деякі аспекти оцінки інвестиційної привабливості сільськогосподарського підприємства. *Інтернет конференція «Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення (випуск 82) (9-10.11.2023)»*. 2023. URL: <http://www.konferenciaonline.org.ua/ua/article/id-1450/> (дата звернення: 21.11.2023).
16. Никоненко А.Д. Поняття інвестиційної привабливості підприємства та підходи до її оцінки. *Інтернет конференція «Інформаційне суспільство:*

*технологічні, економічні та технічні аспекти становлення (випуск 74) (06-07.02.2023)».*2023.

URL: <http://www.konferenciaonline.org.ua/ua/article/id-977/> (дата звернення: 21.09.2023).

17. Пилипенко Н.М., Шаповал Г. І. Вдосконалення оцінки інвестиційної привабливості підприємств. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2013. Вип. 12(58). С. 155-161
18. Пилипенко Н.М. Інвестиційна привабливість та інвестиційний потенціал підприємства: теоретико-методологічний аспект. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. №8(65). 2015. С.132-137.
19. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.91 р. № 1561-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. № 47. Ст. 647. (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення: 21.09.2023).
20. Про затвердження Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації від 26.01.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/z0121-01#o52> (дата звернення: 15.04.2023)
21. Роганова Г.О. Інвестиційна привабливість підприємств: сутність, фактори впливу, методичні підходи. *International Journal of Innovate Technologies in Economy*. 2019. № 4(24). С. 28-34.
22. Саєнко О.П. Інвестиційна привабливість: сутність та фактори, що на неї впливають. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 1. С. 17-29.
23. Стеблюк Н. Ф., Опаренко В. В. Матрична модель оцінки інвестиційної привабливості промислових підприємств. *Вісник економічної науки України*. 2019. № 2 (37). С. 176–178. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2019.2\(37\).176-178](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2019.2(37).176-178) (дата звернення: 05.10.2022).

24. Соколова Л. В., Верясова Г. М., Колісник О. В. Науково-методичні аспекти прийняття рішення щодо вибору найбільш привабливого об'єкта реального інвестування. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». Серія Економічні науки*. 2019. №2. С. 37-42. URL: <http://journals.uran.ua/index.php/2519-4461> (дата звернення: 21.09.2023).
25. Соболева Г. Г. Сутність управління інвестиційною привабливістю підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Вип. 6 (17). С. 342–346.
URL: http://www.easterneuropeebm.in.ua/journal/17_2018/62.pdf
(дата звернення: 26.03.2023)
26. Сорока Л.М., Щоголев М.С. Деякі підходи до визначення сутності економічної категорії «Інвестиційна привабливість». *Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції в бізнесі та менеджменті: теорія і практика»: зб. тез доповідей*. Одеса: ОНМУ, 2022. С. 48-51.
27. Стойка М. В. Інвестиційна привабливість підприємства. *Збірник наукових праць здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою* / за ред. Т. В. Полозової. Харків: Харківський національний університет радіоелектроніки, 2019. С. 100-106.
28. Ткачук І. І., Спіцина Ю. Г. Сутність поняття «інвестиційна привабливість підприємства». *Проблеми системного підходу в економіці*. 2018. Вип. 5. С. 124-129.
29. Чумак Л.Ф., Івченко М.М. Управління інвестиційною привабливістю підприємства. *БізнесІнформ. Сер. Економіка. Інвестиційні процеси*. 2018. № 9. С. 71-76.
30. Яцух О.О. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. URL: http://econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/29_68_3/35.pdf (дата звернення: 21.09.2023).

31. Deininger, K., Ali, D. A., & Fang, M. (2023). Impact of the Russian Invasion on Ukrainian Farmers' Productivity Rural Welfare and Food Security. Policy Research Working Paper 10464, Development Economics, Development Research Group URL: <https://doi.org/10.1596/1813-9450-10464>
32. Geoffrey Hodgson, Stephen Herman, Denise Dollimore, Adaptability and survival in small- and medium-sized firms, Industrial and Corporate Change, 2017 URL: <https://doi.org/10.1093/icc/dtx039>
33. Pylypenko N., Pylypenko V. Sustainability of the competitive position of agricultural enterprise: evaluation and forecasting of possible scenarios. *International Journal of Innovative Technologies in Economy*. 2021. №2 (34). DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_ijite/30062021/7548
34. Pylypenko, Nadiia M.; Pylypenko, Viacheslav V.; Kuchkova, Kristina O.. Competitive Advantages of Agricultural Enterprises from the Perspective of the Analysis of the Competition's Conditions. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*, [S.l.], v. 9, n. 8, p. 2774-2789, dec. 2019. ISSN 2068-696X. Available at: <https://journals.aserspublishing.eu/jarle/article/view/4144>
35. Skydan, O., Dankevych, V., Garrett, R.D., & Nimko, O. (2023). The state of the agricultural sector in Ukraine during wartime: The case of farmers. *Scientific Horizons*. 26(6), 134-145. doi: 10.48077/scihor6.2023.134

ДОДАТКИ

ПОНЯТТЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ПІДХОДИ ДО ЇЇ ОЦІНКИ

07.02.2023 00:52

[2. Економічні науки]

Автор: Никоненко Анастасія Дмитрівна, магістрант, Сумський національний аграрний університет, м. Суми

Інвестиційна привабливість один із найважливіших параметрів ефективності діяльності підприємства будь-якої організаційно-правової форми у світі. Для потенційних інвесторів саме достатній рівень інвестиційної привабливості підприємства є першопричиною під час вибору об'єкта інвестування. На сьогоднішній день так і не сформувалося єдиного підходу до його трактування [1]. Одні вчені розглядають інвестиційну привабливість з боку цільового інвестора, інші – з позиції впливу на неї різних факторів, треті – на основі прибутковості та ризику інвестицій.

Розуміння економічної сутності інвестиційної привабливості можливе лише в комплексному плані з визначенням цілей інвестування, типу інвестора та його основних методів та критеріїв оцінки, які забезпечують його найбільш повною інформацією при прийнятті інвестиційних рішень [2]. На основі вивчення різних підходів до трактування інвестиційної привабливості можна укласти такі характеристики: являє собою сукупність зовнішніх та внутрішніх факторів, кількісних та якісних показників інвестиційного потенціалу на будь-якому рівні економічної системи. Аналізуючи інвестиційну привабливість підприємства, слід пам'ятати, що на неї впливають різні чинники. Чинники, які впливають на інвестиційну привабливість підприємства, можна поділити на зовнішні та внутрішні. До внутрішніх чинників належить: система управління організацією, номенклатура продукції, стан устаткування підприємства, фінансова стабільність, ступінь застосування інноваційних рішень у технології виробництва та обладнання тощо. До зовнішніх факторів відносять законодавство в галузі інвестицій, потенціал регіону, де знаходиться підприємство, економічні особливості галузі тощо [3].

В даний час немає єдиного підходу до оцінки інвестиційної привабливості [4]. Серед визначальних критеріїв інвестиційної привабливості підприємства зазвичай розглядаються такі аспекти підприємства, як привабливість продукції, кадрова, фінансова, територіальна та інші. Нині найпопулярнішими методиками оцінки інвестиційної привабливості є такі: метод дисконтованих грошових потоків; оцінка на основі аналізу факторів зовнішнього та внутрішнього дії; семифакторна модель; 4) інтегральна оцінка на основі внутрішніх показників; комплексна оцінка. Порівняння переваг та недоліків підходів до оцінки інвестиційної привабливості показало, що всі вони обмежені у своєму застосуванні на практиці, але водночас суттєво один одного доповнюють.

Інвестиційна привабливість підприємства зазвичай розглядаються такі аспекти підприємства, як привабливість продукції, кадрова, фінансова, територіальна та інші. Нині найпопулярнішими методиками оцінки інвестиційної привабливості є такі: метод дисконтованих грошових потоків; оцінка на основі аналізу факторів зовнішнього та внутрішнього дії; семифакторна модель; 4) інтегральна оцінка на основі внутрішніх показників; комплексна оцінка. Порівняння переваг та недоліків підходів до оцінки інвестиційної привабливості показало, що всі вони обмежені у своєму застосуванні на практиці, але водночас суттєво один одного доповнюють.

Інвестиційна привабливість підприємства – узагальнюючий показник об'єкта інвестування з погляду прибутковості інвестицій, перспективності розвитку та рівня інвестиційних ризиків. Для прийняття рішень щодо реалізації інвестиційних вкладень необхідно зіставлення очікуваних у майбутньому позитивних надходжень, з здійснюваними витратами капітальні вкладення.

Література

1. Чапляк Н. Інвестиційна привабливість України: проблеми та шляхи вирішення в сучасних реаліях. Економіка та суспільство. 2022. №40. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-80>
2. Pushak Ya., Plotnitska Sv., Shapoval G. Investment attractiveness of the art-market assessment. Journal Association 1901 "SEPIKE" Poitiers. 2020. Edition 28. P. 64-70. URL: <https://dspace.lvdvvs.edu.ua/handle/1234567890/4104>
3. Medvid, V., Pylypenko, V., Pylypenko, N., Ustik, T., Volchenko, N., & Vashchenko, M. (2019). Factors of rural development in the context of decentralisation: empirical research. Economic Annals-XXI, 177(5-6), 126-140. doi: <https://doi.org/10.21003/ea.V177-11>
4. Пилипенко Н.М., Шаповал Г.І. Вдосконалення оцінки інвестиційної привабливості підприємств. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент». 2013. Вип. 12(58). С. 155–161. URL: <https://repo.snau.edu.ua/bitstream/123456789/1571/1/33.pdf>

Науковий керівник: Пилипенко Н.М., кандидат економічних наук, доцент, Сумський національний аграрний університет, м. Суми

Конференції

Конференції 2023

Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення (випуск 74) (06-07.02.2023)

1. Інформаційні системи і технології 36
2. Економічні науки 27
3. Технічні науки 23

Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення (випуск 75) (06-07.03.2023)

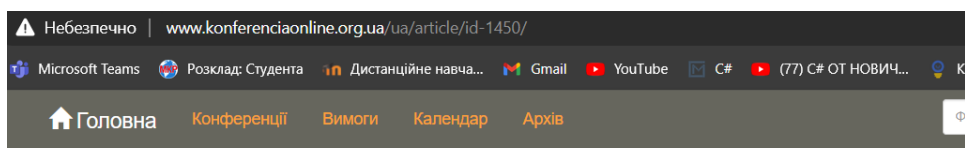
Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення (випуск 76) (03-04.04.2023)

Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення (випуск 77) (09-10.05.2023)

Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення (випуск 78) (08-09.06.2023)

Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення (випуск 79) (06-07.07.2023)

Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення (випуск 80) (19-20.09.2023)

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

09.11.2023 22:28

[2. Економічні науки]

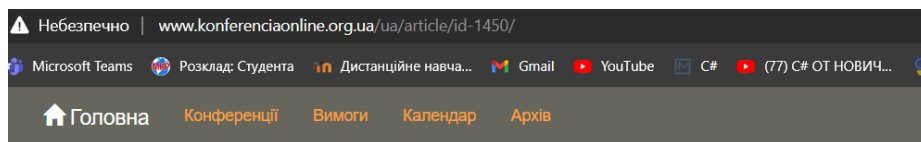
Автор: **Никоненко Анастасія Дмитрівна**, магістрант, **Сумський національний аграрний університет, м. Суми**

Постановка проблеми. В умовах постійних змін на світовому ринку та потреб споживачів в сільському господарстві, оцінка інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств стає важливою для розвитку галузі та залучення інвестицій [1]. Сучасна теорія інвестування розглядає різні підходи до оцінки інвестиційної привабливості підприємства [2-9]. Однак існуючі підходи не завжди можуть бути застосовані до конкретних підприємств. Тому стоїть питання про актуальність дослідження існуючих методів оцінки інвестиційної привабливості підприємств і можливість їх адаптації до конкретних умов і потреб.

Аналіз останніх публікацій та досліджень. Значний вклад у дослідження оцінки інвестиційної привабливості підприємства було внесено науковими дослідниками як з-за кордону, так і в Україні. Серед них заслуговують на увагу О.В. Білоткач, Н.Ю. Брюховецька, О.І. Гуроров, В.Ю. Железняк, О.М. Зелінська, К.М. Крамаренко, Н.О. Козар, Р.М. Скриньковський, Н.М. Пилипенко, С.Д. Супрун, О.В. Хасанова, К.С. Хорішко, П. Юхименко, С.В. Юхимчук, О.М. Ястремська та інші дослідники. Вони внесли суттєвий внесок у вивчення та аналіз цієї проблематики.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є оцінка інвестиційної привабливості сільськогосподарського підприємства за альтернативними методичними підходами.

Виклад основного матеріалу. В українському законодавстві передбачена методика оцінки інвестиційної привабливості підприємств, яка описана в Положенні «Про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації». Було здійснено оцінку інвестиційної привабливості ПрАТ «Сад» за двома методичними підходами: законодавчо затвердженою методикою та методикою Гуророва.

Проведений аналіз майнового стану досліджуваного підприємства дав підставу зробити висновок, що існує тенденція оновлення основних засобів. Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) свідчить про здатність компанії залишатися платоспроможною в довгостроковій перспективі. Проте показники рентабельності діяльності підприємства демонструють тенденцію до зниження.

Таким чином, варто зазначити, що загалом підприємство має задовільні показники економічного стану. Із позитивного слід відмітити: здатність компанії залишатися платоспроможною в довгостроковій перспективі; фінансова стійкість компанії і здатність проводити активну діяльність навіть в умовах відсутності доступу до позикових коштів і зовнішніх джерел фінансування компанії; достатність власних фінансових ресурсів для фінансування необоротних активів і частини оборотних; в компанії досить ліквідних оборотних коштів для своєчасного розрахунку за зобов'язаннями. Із негативних тенденцій виділимо те, що знижується ефективність використання основних засобів.

На основі фактичних даних було проведено оцінку інвестиційної привабливості підприємства за методикою О. І. Гуророва.

Таблиця 1 - Показники діяльності ПрАТ "Сад" для розрахунку інвестиційної привабливості

Групи показників	Показники у групах	2018	2019	2020	2021	2022
Майновий стан	Коефіцієнт зносу основних засобів	44,1	43,1	17	19,1	20,6
	Коефіцієнт оновлення основних засобів	17,4	32,7	1,1	0,7	2,1
	Коефіцієнт вибуття основних засобів	2	14,4	0,3	0,2	0,7
Ліквідність	Коефіцієнт покриття	9,48	5,05	5,05	4,89	4,61
	Коефіцієнт швидкої ліквідності	3,87	-1,96	2,59	1,61	1,01
	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,21	0,81	0,81	1,23	1,54
	Робочий капітал	3027,8	3994	4893	5540	6811
	Коефіцієнт забезпеченості власним капіталом	0,92	0,94	0,89	0,76	0,95

www.konferenciaonline.org.ua/ua/article/id-1450/

Розклад: Студента Дистанційне навча... Gmail YouTube C# (77) C#

Конференції Вимоги Календар Архів

Фінансова стійкість	Коефіцієнт забезпеченості власним капіталом	0,92	0,94	0,89	0,76	0,95
	Коефіцієнт фінансування	12,04	15,42	8,33	8,77	12,45
	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	0,87	0,89	0,8	0,95	1,78
	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,58	0,55	0,49	0,53	0,66
	Коефіцієнт фінансового ливереджу	0	0	0	0	0
	Співвідношення поточних зобов'язань і власного капіталу	0,03	0,03	0,08	0,07	0,08
Ділова активність	Коефіцієнт оборотності активів	0,64	0,77	0,54	0,65	0,82
	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	27,18	29,2	7,12	6,85	7,63
	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	206,74	19,04	4,58	6,01	17,48
	Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	1	1,03	1,58	8,4	9,06
	Фондовіддача	0,18	1,71	1,28	1,34	1,94
	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,69	0,87	0,65	0,74	1,02
	Тривалість операційного циклу	367,8	375,26	310,68	104,24	61,16
	Тривалість фінанс. циклу	354,37	362,76	259,4	50,97	13,31
Пр иб ут ко- віс	Коефіцієнт рентабельності активів	4	5,2	16,1	1,9	3,2

www.konferenciaonline.org.ua/ua/article/id-1450/

Розклад: Студента Дистанційне навча... Gmail YouTube C# (77) C#

Конференції Вимоги Календар Архів

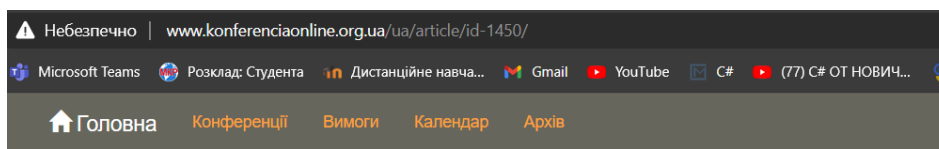
Стан та ефективність використання земель в ринкових умовах	Коефіцієнт рентабельності реалізації продукції	182,4	132,2	96,2	17,8	14,4
	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	5,4	5,7	18	2,5	3,4
	Співвідношення відстані від підприємства до обласного центру та відстані від районного до до обласного центру	0,92	0,92	0,92	0,92	0,92
	Співвідношення площі ріллі з оптимальним значенням	0,8	0,7	0,7	0,6	0,6
	Співвідношення розміру земельного паю з середньорайонним рівнем	0,98	0,93	0,97	0,96	0,98
	Співвідношення доходу від реалізації продукції на 100 га с/г угідь по підприємству і по району	1,12	1,24	1,31	1,09	1,6

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Таблиця 2 - Інтегральний показник інвестиційної привабливості за методикою О. І. Гуторова

Показник	2018	2019	2020	2021	2022
Сума балів по групах показників	6+7+8+6+7+12	4+6+10+6+16+15	5+7+8+7+11+13	4+9+9+9+9+12	6+10+9+10+15+15
Інтегральний показник	46	57	51	52	65

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

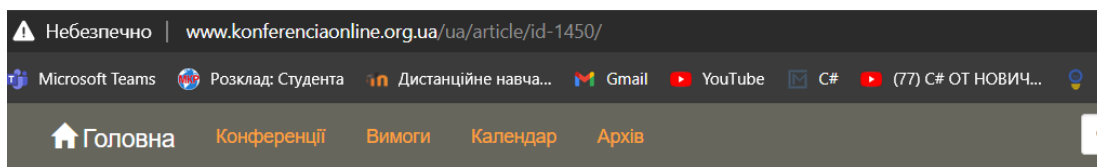
Отже, зростання інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства у динаміці свідчить про цілеспрямованість вкладення коштів у його функціонування.

У підсумку, можна зробити висновок, що методика Гуторова та законодавчо затверджена методика оцінки інвестиційної привабливості обидві представляють собою корисні інструменти для аналізу та прийняття рішень щодо інвестування в підприємства. Кожна з них має свої переваги та обмеження, але методика Гуторова виявляється більш придатною для оцінки інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств. Це обумовлено обґрунтованим вибором показників, спеціально адаптованих для галузі сільського господарства, зокрема врахуванням земельного потенціалу при розрахунках.

Таким чином, рівень інвестиційної привабливості є основним механізмом для привертання інвестицій в підприємство. Методика розрахунку інтегрального показника при оцінці інвестиційної привабливості підприємства дійсно дозволяє інвесторам детально досліджувати всі аспекти діяльності підприємства та брати до уваги значну кількість різних показників.

Література

- 1.Пилипенко Н.М. Формування і реалізація інвестиційного потенціалу як пріоритет інвестиційної політики в умовах зниження інвестиційної активності. URL: <https://cutt.ly/KwTCmCR>
- 2.«Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій», затверджена Наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій» 22 від 23.02.1998 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98#Text>
- 3.Гуторов О.І., Крамаренко К.М. Оцінка інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств. Економіка АПК. 2009. №10. С. 69-73.
- 4.Білоткач О. В. Оцінка стану та розвитку інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств України. Ефективна економіка. 2020. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7593>
- 5.Брюховецька Н.Ю., Хасанова О.В. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства: визначення недоліків деяких існуючих методик. Економіка промисловості. 2009. № 1. С. 110–117 URL: http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/2864/st_44_15.pdf?sequence=1

5.Брюховецька Н.Ю., Хасанова О.В. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства: визначення недоліків деяких існуючих методик. Економіка промисловості. 2009. № 1. С. 110–117 URL: http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/2864/st_44_15.pdf?sequence=1

6.Зелінська О.М. Теоретичні засади визначення інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств в умовах сучасних євроінтеграційних процесів. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. URL: <http://global-national.in.ua/archive/22-2018/12.pdf>

7.Крамаренко К. М. Інвестиційна привабливість підприємства та методичні підходи до її визначення. Причорноморські економічні студії. 2016. URL: <http://bses.in.ua/journals/2016/10-2016/22.pdf>

8.Козяр Н. О. Методичні підходи до оцінки інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. Агросвіт. 2019. № 16. С. 67–76. DOI: 10.32702/2306-6792.2019.16.67

9.Пилипенко Н.М., Шаповал Г. І. Вдосконалення оцінки інвестиційної привабливості підприємств. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Економіка і менеджмент. 2013. Вип. 12(58). С. 155-161

Науковий керівник: Пилипенко Н.М., кандидат економічних наук, доцент, Сумський національний аграрний університет, м. Суми